

ROMAN DİLİ GRAMERİ VE ÖRNEKLER

Roman Dili Eğitimi

Kaynak:(<https://romanichib.tumblr.com/>)

behçet durmaçalı

22.03.2022

LOVARI Romanes lehçesine aittir.LOVARI'ler AT TİCARETİ'ile uğraşan MACAR romanlarıdır.

Roman Dili Eğitimi

-
- 01-Questions- **SORU SOMA**
 - 02-ABOUT- **HAKKINDA**
 - 03-Writing in Rromanes-**ROMANES'DE YAZIM**
 - 04-Pronunciation- **TELAFFUZ**
 - 05-Basic Grammar –**TEMEL GRAMER**
 - 06-Complex Grammar-**KARIŞIK GRAMER**
 - 07-Sentence Structure-**SENTAX**
 - 08-Greetings and Conversation -Selamlaşma ve Konuşma_
 - 09-Counting & Numbers - Sayma ve Sayılar
 - 10-Adjectives - Sıfatlar
 - 11-Word Lists: Nouns -**Kelime Listeleri: İsimler**
 - 12-Word Lists: Verbs - **Kelime Listeleri: Fiiller**
 - 13-Literature & Translation Practice - **Edebiyat & Çeviri Alıştırma**
 - 14-Rromanes History - **Romanes Tarih**
 - 15-Other Dialects - **Diğer Lehçeler**
 - 16-Questions I've Answered - **Cevapladığım Sorular**
 - 17-Answered Questions - **Cevaplanmış Sorular**
-

01- SORU SOMA(buraya soru yazılıyorlar.)

02-Hakkında

Roman dilinin kökleri Hindistan'ın Prakrit dil ailesinden gelmektedir. Dilin benzersiz çeşitliliği, Kuzey Hindistan'dan Avrupa'ya göç eden Roman halkının diasporasına bağlanabilir. Sıklıkla Rromanes veya Romani chib olarak adlandırılan Roman dili, konuşmacılarının temas ettiği çeşitli diller tarafından şekillendirilmiştir.

03-Romanes dilinde yazmak

03-a-Pan-Vlax ve Değiştirilmemiş Latin Alfabeleri Yazmaya Giriş

03-b-Yazım Temeller

03-a-Romanlarda Kullanılan Alfabeler

Rromanes'te yazmak için kullanılabilecek birkaç alfabe vardır. Bu sitede kullanılanlar Pan-Vlax alfabesi ve değiştirilmemiş Latin alfabesidir.

Roman Dili Eğitimi

03-a-1 Latin Alfabeti İle Yazma:

İngilizce yazan ve okuyanlar için değiştirilmemiş Latin alfabesi tercih edilebilir. Aşağıda ilgili harf, Uluslararası Fonetik Alfabetine göre ses birimi ve bir Lovari sözcüğünde yapılan sesin bir örneği listelenecektir.

(Öğrenmeyi desteklemek için IPA ses örneklerini kullanmaktan çekinmeyin.)

A a - /ə/ - n **a** kh (burun)
B b - /b/ - **b** al (saç)
C c - /ts/ - mu **c** a (kedi)
Ch ch - /tʃ/ - **ch** ej (kız / kız)
D d - /d/ - **d**ikhlo (başörtüsü)
E e - /e/ - dj **e** s (gün)
F f - /f/ - **f** alka (çene)
G g - /g/ - **g** adje (Rromani olmayan)
H h - /h/ - **h** ulavel (tarak)
I i - /i/ - kusht **i** k (kemer)
J j - /j/ - **j** akh (göz)
K k - /k/ - **k** efa (fırça)
Kh kh - /kʰ/ - **kh** er (ev)
L l - /l/ - **l** on (tuz)
M m - /m/ - **m** anush (adam)
N n - /n/ - ma **n** ush (adam)
O o - /o/ - dj **o** v (çavdar)
P p - /p/ - **p** ap in (kaz)
Ph- **ph**- /pʰ/ - phe ej (kız kardeş)
R r - /r/ - cher (gökyüzü)
S s - /s/ - **s**ap (yılan)
Sh sh - /ʃ/ - **sh** ukar (güzel)
T t - /t/ - **t**at (kan)
Th th - /tʰ/ - **th**ud (süt)
U u - /u/ - p **u** r **u** m (soğan)
V v - /v/ - **v** ast (el)
X x - /x/ - ba **x** t (şans)
Z z - /z/ - **z** ejtino (yağ)
Zh zh - /ʒ/ - **zh** uto (yumurta sarısı)
Dzh dzh - /dʒ/ **dzh** ukel (köpek)

Roman Dili Eğitimi

03-a-2- Pan-Vlax Alfabetesinde Yazma:

Pan-Vlax Alfabetesi, Rromanes'te yapılan bazı seslere daha iyi uyan değiştirilmiş bir Latin alfabetisidir.

A a	- /e/	- nakh (nose) burun
B b	- /b/	- bal (hair) saç
C c	- /ts/	- muca (cat) kedi
Č č	- /tʃ/	- čej (girl / daughter) kız
D d	- /d/	- dikhlo (head scarf) baş örtüsü
Dj dj / Dy dy	- /dʒ/	- djes (day) gün
E e	- /e/	- djes (day) gün
F f	- /f/	- falka (chin) çene
G g	- /g/	- gadje (non-Rromani) Roman oplmayan
Ğ ğ	- /ɣ/	- te ğindisarel (to think) düşünmek
H h	- /h/	- hulavel (comb) tarak
I i	- /i/	- kuštik (belt) kemer
J j	- /j/	- jakh (eye) göz
K k	- /k/	- kefa (brush) fırça
Kh kh	- /kʰ/	- kher (house) ev
L l	- /l/	- lon (salt) tuz
M m	- /m/	- manuš (man) adam
N n	- /n/	- manuš (man) adam
Nj nj / Ny ny	- /ɲ/	- njamnji (female relative) akraba(f)
O o	- /o/	- djov (rye) çavdar
P p	- /p/	- papin (goose) kax
Ph ph	- /pʰ/	- phej (sister) kız kardeş
R r	- /r/	- cher (sky) gök
S s	- /s/	- sap (snake) yılan
Š š	- /ʃ/	- šukar (beautiful) güzel
T t	- /t/	- rat (blood) kan
Th th	- /tʰ/	- thud (milk) süt
U u	- /u/	- purum (onion) soğan
V v	- /v/	- vast (hand) el
X x	- /x/	- baxt (luck) şans
Z z	- /z/	- zejtinu (oil) yağ
Ž ž	- /ʒ/	- žuto (yolk) yumurta sarısı
Dž dž	- /dʒ/	- džukel (dog) köpek

03-b- Romanes'te Yazmaya Giriş

Rromanların çoğu lehçesi standartlaştırılmamıştır. Evrensel olarak kabul edilmiş yazım kuralları yoktur ve hatta yazılı dilbilgisi “standartları” değişiklik gösterir. Bu, akıcı konuşanlar arasında yazılı Romanları anlamının zor olabileceği bir durum yaratır.

Lovari bir Vlax lehçesidir. Değiştirilmiş bir Latin alfabesi veya Kiril alfabesi ile yazılabilir. Bununla birlikte, her iki alfabe de dilin seslerini tam olarak temsil etmez. Aynı lehçede bile kelimelerin biraz farklı yazılması nadir değildir. Yazımlar, baskın yerel dilden bile etkilenebilir.

Bu sitede sunulanlar, akademik veri tabanlarına ve Kuzey Balkan bölgesinin yaygın yazımlarına göre “standartlaştırılmıştır”: Güney Macaristan, Sırbistan, Hırvatistan, vb.

Roman Dili Eğitimi

Burada hem Pan-Vlax alfabesinde hem de değiştirilmemiş bir Latin alfabesinde yazılmış Lovari Rromanes'i göreceksiniz. Her ikisine de maruz kalmak önemlidir. Pan-Vlax alfabesi, Latin alfabesinin Rromanes'in Vlax lehçelerine daha iyi uyması için değiştirilmiş bir versiyonudur.

Rromanes dilinde yazarken doğru ya da yanlış diye bir şey yoktur, ancak kabul edilebilir yazımlar telaffuzlara en yakın olanlardır. Bazı harfler diğerlerinin yerine kullanılabilir ve benzer sesleri temsil etmek için kullanılan çeşitli harf kombinasyonları vardır. Bunları öğrenmek, özellikle Rromanca konuşmayanlar için zaman ve sabır gerektirecektir

04-Telaffuz

04-a-Telaffuz'a Giriş

04-b-Macar Lovari'sinde Katolik Duaları

04-a-Telaffuz Her Şeydir

Doğru telaffuz, “Biraz tavuk istiyorum” demeye çalışırken “osurmak istiyorum” demeni engeller.

Balkan Lovari'de tavuk kelimesi "kajn" ve benzer bir kelime olan "khan" aslında osuruk anlamına gelir.

*Ekh **kahy'n** mangav.*

Bir tavuk istiyorum.

*Ekh **kha'an** mangav.*

Bir osuruk istiyorum

Farklı lehçelerde farklı anlamlar taşıyan kelimeleri ayırt etmek de zor olabilir.

Örneğin, Lovari tabanlı birçok lehçede “haj” **evet** anlamına gelir ve “thaj” **ve** anlamına gelir. “haj” ı hem “**evet**” hem de “**ve**” anlamında (“ha”/“haj” ödünç bir kelime olduğu için) kullanan birkaç lehçe vardır.

Roman Dili Eğitimi

T'hai e muca .
Ve kedi.

Hay e muca .
Ve kedi.

Ha'ai , e muca .
Evet, kedi.

Ha'a , e muca .
Evet, kedi.

Benzer şekilde, "naj", "na" ve "ma" kelimeleri de **“hayır”** anlamına gelir, ancak "naj" **“parmak”** anlamına da gelebilir.

Bu durumda, **“değil”** anlamına gelen kelimeler daha **keskin**, **“parmak”** için "naj" ise daha **uzun** ve ses olarak daha **akıcıdır**.

Doğru telaffuz, saldırgan olmanı veya istemeden hakaret etmeni de önleyebilir.

Başparmak kelimemiz **“palco”** ve (“f****t” ıring.) kelimemiz **“palcno”**.
İnce “-n” telaffuzu veya hatta sondaki **ekstra vurgu**, anlamı tamamen değiştirir.

başparmak - p ahl –tsoh
bulamaç - pahl-ts noh

Seni destekliyorum" yerine yanlışlıkla "Seni korkutuyorum" diyebilirsin.

Me darav tut. (dah-raf)
Seni destekliyorum.

Me daravav tut. (dah-ra-waf)
Seni korkutuyorum.

Yanlış telaffuz, yeni bir **“kolye” (merikli)** hakkında konuşmak istediğinizde **“gözleme” (marikli)** demenize neden olabilir.

Ekh mey'rikli nevi si man.
Yeni bir kolyem var.(I have a new necklace.)

Ekh mah'rikli nevi si man.
Bir az yeni ekmeğim(gözlemem) var.(I have some new flat-bread.)

Roman Dili Eğitimi

04-b-Macar Lovari'sinde Katolik Duaları

Özel İstek: Macar Lovari'de Katolik Duaları

Bunlar, yaklaşık telaffuzları olan yazılı versiyonlardır.

Babamız:

Amaro Dad,

(ah-mah-rroh dahd)

kon san ando rajo,

(kohn sahn ahndoh rrai-yoh)

te svuncisajvelpe tyo anav,

(tay svoon-tsee-sai-veyl-pay tyeo ahnahv)

te aveltar tyo them ,

(tay ahv-el-tahr tyeo t'hem)

te kerdyolpe tyi voja

(tay keyr-dyoh-l-pay ty'ee voyah)

sar ando rajo, kade vi pej phuv.

(sahr ahndoh raai-yoh, kah-day vee pay p-hoov)

Sakko dyeseko manro de amen adyes,

(sahk-koh dyays-ess-koh mahn-rroh day ah-meyn ah-dyays)

haj jertosa amare bezexa,

(h 'ay yay-toh-sar ahm-ahray bayz-eykh-ah)

sar ke vi ame jertosaras kodolenge,

(sahr kay vee ahmay yay-toh-sahr-ahs koh-doh-layngay)

kon amenge keren bezexa.

(kohn ahm-eyn-gay keyr-en bayz-ekh-ah)

Haj na inger amen andel'nasulyipe,

(h'ay nah een-gayrr ah-mayn ahndel'nahs-ool-yee-pay)

ba slobodisar amen kathar o dushmano.

(bah sloh-boh-dee-sahr ah-mayn kah-t'har oh doosh-mah-noh)

Amin.

(ah-meen)

svuncimasa pherdyi,

(svoon-tsee-mah-sah p'hayr-dyee)

Amin.

(ah-meen)

Hail Mary:(selâm Meryem)

Dobrome Marija,

(doh-broh-may mah-ree-yah)

svuncimasa pherdyi,

(svoon-tsee-mah-sah p'hayr-dyee)

O Raj silo tusa,

(oh rrai see-loh too-sah)

Roman Dili Eğitimi

domnyime san tu mashkar le romnya,
(dohm-ny'ee-may sahn too mahsh-kahr lay rroh-m-nyah)
haj domnyimej tye perreski fruta,
(h'ai dohm-ny'ee-may t'yay pay-rray-skee froo-tah)

Jesus. (İsa.)
(yaysoohs)

Mri Romnyi Marija, (Benim roman(Romnyi) Meryemim)
(m'ree rohm-ny'ee mah-ree-yah)
Devleski svunto Dej,
(deyv-leskee svoon-toh day)
rudysartu and'ame bezexale,
(rroo-dy'ee-sahr-too ahnd'ahmay bay-zekh-ahlay)
Akanak haj p'amare merimasko chaso,
(ahk-ahn-akh h'ai p'ahm-ahrr-ay may-ree-mahs-koh chah-soh)
Amin.
(Ameen)

God Bless You: (Tanrı Sizi Korusun :)
Te ažutil tuke O DEL...
(tay azhoo-teel too-kay oh dayl)

(Kaynak: domresearchcenter.com)

05-Temel Dilbilgisi

05-a-Cinsiyet ve Sayı Uyumları: İsimler ve (Articles)Harfi tarifler
05-b-Sıfat Temelleri: Yerleştirme

05-c-Basit Sahiplik: İyelik Zamirleri ve Son Ekler
05-d-İyelik Yapıları: “Sahip Olmak”

05-e-Fiil Sonları: Şimdiki Zaman Çekimi

05-f-Varlığın Fiilleri: Geçmiş Zaman Çekimi

05-g-Temel Olumsuzluklar

05-h-Bağlaçlar

Roman Dili Eğitimi

05-a-Lovari Rromanes'te Cinsiyet ve Sayı: İsimler ve Harfi tarif(Article)

Çoğu sıfat ve Article gibi, Rromanes'teki isimler de cinsiyetlidir.

Lovari'de "the" kelimesinin üç şekli vardır.

O - tekil ve eril

E - tekil ve dişil

LE - çoğul veya nötr

O čavo - oğlan

E čej - kız

Le čavorja - çocuklar

("a-ing.") - **ekh** anlamına gelen tek bir kelime var .

Ekh čavo - bir erkek

Ekh čej - bir kız

Ekh čavores - bir çocuk Lovari'de

çoğu ismin cinsiyeti vardır:

Eril isimler her zaman "-o" ile biter.

Dişil isimlerin çoğu "-i" veya "-a" ile biter.

Article, ismin cinsiyeti, sayısı veya tarafsızlığıyla eşleşmelidir.

O zobuno - ceket (eril)

E čuri - bıçak (dişil)

O sato - saat (eril)

E muca - kedi (dişil)

Tüm isimler bu kesin kalıbı takip etmeyecektir. İngilizcede olduğu gibi, Rromanes dilbilgisi kurallarının **istisnaları** vardır.

E khurko - hafta (dişil)

O Baba - baba (eril)

Ünsüz ile biten herhangi bir ismin cinsiyeti ezberlenmelidir.

E ambrol - armut (dişil)

O thud - süt (eril)

Rromanes'te, bir ismin cinsiyeti de değişebilirse, nesnenin cinsiyeti de değişebilir.

Bu tür isimler de cinsiyetten bağımsız hale getirilebilir.

Nötr isimlerin çoğu "-e" veya "-es" ile biter.

Le manușes - kişi (nötr)

Roman Dili Eğitimi

O manuș - erkek (eril)

E manu šnji - kadın (dişi)

Le džukhel - köpek (nötr)

O džukhel - köpek (eril)

E džukhla - köpek (dişi)

Le bal - domuz (nötr)

O balo - domuz (eril)

E bali - domuz (dişil)

Lovari Rromanes'te çoğu çoğul isimler ya “-a” ya da “-ja” ile biter:

Le manușja - insanlar (çoğul, nötr) *veya* (çoğul, eril)

Le manu šnja - kadınlar (çoğul, dişil)

Le balja - domuzlar (çoğul, nötr) *veya* (çoğul, eril)

Le balija - domuzlar (çoğul, dişil)

Le džukhela - köpekler (çoğul, nötr) *veya* (çoğul, eril)

Le džukhlaja / le džukhlja - köpekler (çoğul, dişil)

Ancak bazıları “-e” ile biter:

Le jakhe - gözler (çoğul, nötr)

(Not: bu dil bilgisi kuralları *yalnızca* Kuzey Balkanlar, Macaristan, Amerika ve Kanada'da konuşulan **Lovari Rromanes'in** alt lehçeleri için geçerlidir)

05-b-Lovari Rromanes'teki sıfatlar

Rromanes'te, sıfatlar hem cinsiyet hem de sayı olarak değiştirdikleri isimle uyumlu olmalıdır.

Çoğu sıfat aşağıdaki kalıbı kullanır:

“-o” eki - tekil, eril

“-i” veya “-a” bitişli - tekil, dişil

“-e” bitişli - çoğul veya nötr

Bazı Lovari alt lehçelerinde sıfat, değiştirilen isimden sonra yerleştirilir.

Örnekler:

tsine - küçük sap - yılan

O sap tsino - küçük yılan (tekil, eril)

E sapnji tsini - küçük yılan (tekil, dişil)

Roman Dili Eğitimi

Le sapes tsine / Le sap tsine - küçük yılan (tekil, nötr)

Le sapja tsine - küçük yılanlar (çoğul, nötr) *veya* (çoğul, eril)

E farba loli - kırmızı boya

Le kejža šukare - güzel ipekler

O džukel-žadno baro - büyük tilki

Bir ismi tanımlamak için iki sıfat kullanıldığında, ilki ismin önüne, ikincisi ise isimden sonra yerleştirilir:

E tsini kajnji loli - küçük kırmızı tavuk

O baro džukel-žadno melaxno – büyük kahverengi tilki

Bir ismi tanımlamak için üç veya daha fazla sıfat kullanıldığında, ilk ikisi isimden önce ve son tanımlayıcıdan sonra yerleştirilir :

O baro, melaxno džukel-žadno daralo - büyük, kahverengi, korkunç tilki

Tüm sıfatlar, tanımladıkları isimlerle her zaman hem cinsiyet hem de sayı bakımından uyumlu olmalıdır.

(Not: bu dil bilgisi kuralları *yalnızca* Kuzey Balkanlar, Macaristan, Amerika ve Kanada'da konuşulan Lovari Rromanes alt lehçeleri için geçerlidir)

05-c. İyelik: İyelik Zamirleri ve Son Ekler

bu yazıda kullanılacak isimlerin listesi aşağıdadır:

chavoro - erkek / oğul (eril)

chej - kız / kızı (dişil)

chavorja - çocuklar (çoğul)

kher - ev (eril)

phej - kardeş (dişil)

bukija - şeyler (çoğul)

Roman Dili Eğitimi

İyelik Zamirleri:

İyelik zamirleri, sahip oldukları nesne ile hem cinsiyet hem de sayı bakımından uyumlu olmalıdır.

My – Muro/i/Müre

Benim evim (eril nesne). - *Muro kher.*
Kız kardeşim (dişil nesne). - *Muri phej.*
Eşyalarım (çoğul nesne). - *Müre bukija.*

Your (tekil) – Tjiro/i/e

Senin evin. - *Tjiro kher.*
Kız kardeşin. - *Tjiri phej.*
Senin eşyaların. - *Tjire bukija.*

Onun(m) – Lesko/i/e

Onun evi - *Lesko kher.*
Kız kardeşi - *Leski phej.*
Onun eşyaları - *Leske bukija.*

Onun(f) –Lako/i/e

Onun evi - *Lako kher.*
Kız kardeşi - *Laki phej.*
Onun eşyaları – *Lake bukija*

Bizim – Amaro/i/e

Bizim evimiz - *Amaro kher.*
Kızkardeşimiz - *Amari phej.*
Eşyalarımız - *Amare bukija.*

Sizin (çoğul) – Tumaro/i/e

(çoğul) eviniz - *Tumaro kher.*
(çoğul) kız kardeşiniz - *Tumari phej*
Sizin (çoğul) eşyalarınız - *Tumare bukija*

Roman Dili Eğitimi

Onların – Lengo/i/e

Onların evi - *Lengo kher.*
Onların Kız kardeşleri - *Lengi phej.*
Onların eşyaları - *Lenge bukija.*

Sahiplik Ekleri:

Lovari Rromanes'te bir nesneye sahip olmayı ifade etmek için son ekler kullanılır. Bu ekler, hem sahip olunan nesne hem de nesneye sahip olan isim için cinsiyet ve sayı bakımından uyushmalıdır.

Eril isimler, bir nesneye sahipken “-esko/i/e” sonlarını kullanır.

Çocuğun evi (eril nesne).
O chavoresko kher.
Çocuğun kız kardeşi (dişil nesne).
O chavoreski phej.
Çocuğun eşyaları (çoğul nesne).
O chavoreske bukija.

Dişil isimler, bir nesneye sahipken “-ako/i/e” sonlarını kullanır.

Kızın evi.
E chejjako kher .
Kızın ablası.
E chejjaki phej.
Kızın eşyaları..
E chejjake bukija.

Çoğul isimler, bir nesneye sahipken “-engo/i/e” sonlarını kullanır.

Çocukların evi.
Le chavorjengo kher.
Çocukların kız kardeşi.
Le chavorjengi phej.
Çocukların eşyaları.
Le chavorjenge bukija.

Bazen bu eklerin önüne kelime akması için “**J**” harfi konur. Son ek eklenmeden önce bazı kelimelerin bitişi de düşer.

Roman Dili Eğitimi

Örneğin:

Oğlan - O chavoro

Oğlanın evi - **O chavor-esko kher** - O chavoresko kher

Kız - E chej

Kızın kız kardeşi - **E chej-jaki phe j** - E chejjaki phej

Çocuklar - Le chavorja

Çocukların eşyaları - **Le chavor-jenge bukija** - Le chavorjenge bukija

(Not: bu gramer kuralları *yalnızca* Kuzey Balkanlar, Macaristan, Amerika ve Kanada'da konuşulan Lovari Rromanes alt lehçeleri için geçerlidir)

05-d-Sahip olmak (TO HAVE)

Rromanes'te doğrudan "sahip olmak" anlamına gelen bir fiil yoktur.

Rromanes'teki "bir şeye sahip olmak" ifadesi, "olmak" fiilinin, zamirlerin ve sahip olunanların inşasıdır.

Rromanes'te "**bir şeye sahip olmak**" ifadesi, bir nesnenin "**sahibi olduğu**" ifadesiyle formüle edilmiştir.

Benim var -.. **Si man (Ben Sahibim.)**

Senin var - .. **Si tut (Sen..... sahipsin.)**

Onun var -.. **Si les/la (O... sahiptir.)**

Bizim var -.. **Si amen (Biz sahibiz.)**

Sizin var - ..**Si tumen (Siz sahipsiniz.)**

Onların var -.. **Si len (Onlar... sahiptirler.)**

Ekh lanco si man.

Bir kolyem var. .

Bir kolyeye **sahibin.**(Bir kolye benimdir.)

Kova kalopa si tut.

O şapka sanadır.

O şapkaya **sahipsin.**

Tjiri lulava si len.

Senin borun onlarda vardır.(Senin borun onlarDAdır).

Onlar senin boruna **sahiptir.** .(*Senin borun onlarAdır.*)

Roman Dili Eğitimi

05-e-Şimdiki Zaman Fiil Çekimleri

Birkaç farklı fiil eki vardır ve her birinin kendi çekimleri vardır.

-EL Fiilleri

te kerel - yapmak

me kerav
tu keres
vo /voj kerel

amen keras
tumen keren
von keren

-OL Fiiller

te shol - koymak

me shov
tu shos
vo /voj shol

amen shos
tumen shon
von shon

-IL Fiiller

te volil - sevmek

me voliv
tu volis
vo / voj volil

amen volis
tumen volin
von volin

-SAREL Fiilleri

te vorbisarel - konuşmak

me vorbisarav
tu vorbisares
vo / voj vorbisarel

amen vorbisaras
tümen vorbisaren
von vorbisaren

Roman Dili Eğitimi

05-f- Varlık Fiilleri /*(TO BE): Geçmiş Zaman

Ben...dim – **Me...** simas
Sen...din – **Tu...** sanas
O...ydu – **Vo/voj...** sas

Biz...dik – **Amen...** samas
Siz...diniz – **Tumen...** sanas
Onlar..dılar – **Von...** sas

05-g- Olumsuzlamalar: “Bi”, “Ni” ve “Naj”

Balkan Lovari'de “bi”, “ni” ve “naj” bir miktar olumsuzlamayı ifade etmek için kullanılır.

"Bi" genellikle İngilizce'deki "un-" veya "dis-" ile eşdeğer demek istendiğinde kullanılır. Ön eki olduğu kelimenin tersini ifade etmek için kullanılır.

"Ni" de benzer bir şekilde kullanılabilir, ancak karşıt tanımdan çok olumsuzlamayı ifade eder. **"Ni"** kullanmak, "olmayan", "pek değil" veya "az" demeye benzer.

"Naj" basitçe “değil” anlamına gelir. Ön eki “naj” olan herhangi bir kelime basitçe “değil” [...] olarak çevrilir.

Örneğin “pakiv” "saygı" veya "onur" kelimesini ele alalım . İngilizce'de "saygı" veya "onur" olarak çevrilir. Anlamını "saygısızlık" olarak değiştirmek için hem "bi-" hem de "ni-" örneklerini kullanabiliriz.

Bi -pakivo san.- saygısızın ;

Bi -pakivo _ saygısız .

O ni -pakiven jazo.

Açıkça saygısızlık .

Burada **“bi”** öneki sıfatla, **“ni”** öneki isim ile birlikte kullanılır.

Ayrıca **"saygısızlık"** eksikliğini ifade etmek için "naj" kullanabiliriz.

Pakiv naj si les.(Hehas **not..**)

Saygı ona göre değildir ; **saygısı yok** .

Burada **“naj”**, “sahip olma” fiilini inkar eder, “saygı”yı değil. “İyi” veya “iyi” anlamına gelen **“lašo”** kelimesine bakalım. “ lašo” ile birlikte kullanıldığında “bi” ön eki, “iyi”den “kötü”ye dönüşmektedir.

Kava djili bi -laši sas.(It was..)-- O şarkı iyi değildi ; kötü .

Roman Dili Eğitimi

“Naj”, “lašo” ile birlikte kullanıldığında, genellikle “iyi değil” anlamına gelir.

Nasvalimos si muro čavo; naj lašo .
oğlum hasta; o iyi değil .

“Naj”ın “lašo” ile birlikte kullanımı “kötü” anlamına da çevrilebilir. Ancak, “bi-lašo” her zaman “kötü” anlamına gelecektir. Bağlamda kullanımı, herhangi bir İngilizce konuşmada “iyi değil” veya “kötü” dediğimiz zamanlara benzer.

"Ni", "olmadan" anlamına gelen tek başına terimler olarak da kullanılabilir. Bu tür bir kullanım TİRE-leme veya kombinasyon gerektirmez.

Ekh lumna ni lašimos . İyiliğin olmadığı bir dünya .
Veya örneğin “asla” anlamına gelen kelime(ler)imizi alın; **ni jekhvar**. Bu kelimenin tam anlamıyla "bir kez olmadan" anlamına gelir. Bazı lehçelerde “bi” de aynı anlamda kullanılabildiği gibi “bisti” veya “nisti” de kullanılabilir. “Bi”, “ni” ve “naj”ın tümü olumsuzlamayı akla getirir de, tam olarak birbirinin yerine geçemezler. Örneğin, “**pajtašno**” kullanımı ile."dostça" anlamına gelen "bi" veya "ni" kelimesini, kişinin "dost olmayan" olduğunu belirtmek için kullanabiliriz. Ön ek seçimi, nesnenin “dostça olmadığı” derecesini ve konuşmacının tonunu değiştirir.

Bi -pajtašne san .

Dost canlısı değilsin .

T'aven ni -pajtašimos san .

Pek arkadaş canlısı değilsin ;(oldukça düşmanca .)

(Bu, “çok fazla “arkadaşlığımız” yok” şeklinde bile çevrilebilir.)

İkinci ifade, “sana” “dostça olmadığınızı” söylemenin daha kibar bir yolu olarak kabul edilir, ancak aynı zamanda daha yüksek derecede bir samimiyet önerir. "arkadaşlıksızlık"

05-h-Bağlaç Listesi

ve - **thaj / haj**
veya - **vaj**
ana - **de, ba, aba, ham**
henüz - **inke, mig**
için - **pe, pre, pala**
ne.. de(nor) - **chi**
böyle(so) - **dehat, hat, te**

sonra - **pala**
olmasına rağmen(although) - **makar**
olarak, gibi(as) - **sar, sar vi**
süreçe,şartıyla,yeter ki(as long as) - **pune**

Roman Dili Eğitimi

çünkü -	andar, kaj, ke, hat
önce -	angla
olsa bile(even if) -	makar
buna rağmen(even though) -	kam
eğer -	te, hat te, kana
eğer sadece(if only) -	chak te
amacıyla, diye(in order to) -	te
bir kez(once) -	jekhvar, varekana
...dan beri(since) -	hat, kana, dekana
Böylece, diye(so that) -	hoj, hat, te
hariç, göre(than) -	sar
O(that) -	hat, ke, hoj, te
rağmen(though) -	kam
Meğer ki(unless) -	hachak
...e kadar(until) -	dzhikaj, dzhi
ne zaman -	kana
ne zaman olursa(whenever) -	kanagodi
nerede -	kaj
Halbuki, oysa(whereas) -	ba
her nerede(wherever) -	kajgodi
sırasında, iken(while) -	sar, sarso, dzhikaj
her ikisi de...ve(both...and) -	vi...thaj vi
sadece...aynı zamanda(not only...but also) -	na chak...de vi
değil...ama(not...but) -	chi...de
ya... ya da(either...or) -	vaj...vaj
ne ... ne de(neither...nor) -	chi...chi / ni...ni
ya...da(whether...or) -	kana...vaj
olarak... gibi(as...as) -	sar...ka

06-Karmaşık Dilbilgisi

06-a-Bileşik Sahiplik 1

06-b--IL Kısaltılmış Fiiller

06-c-Geçmiş Zaman Fiil Çekimi

06-d-Sıfat Türetimi

06-a-Sahiplik: Bileşik Mülkiyet 1

Bu yazıda kullanılacak isimlerin listesi aşağıdadır:

dzhukel - dog (eril)

phral - kardeş (eril)

bibi –hala, teyze (dişil)

Roman Dili Eğitimi

jakhe - gözler (çoğul)
pajtasho - arkadaş (eril)
pajtashi - arkadaş (dişil))
pajtashja - arkadaşlar (çoğul)
kher - ev (eril)
papuchi - ayakkabı (dişil)
papuch'ja - ayakkabılar (çoğul)

ekleri olan bileşik sahiplik:

Basit mülkiyette olduğu gibi, zilliyet, sahip olduğu nesne ile sayı ve cinsiyet bakımından uyuşmalıdır. .

Kardeşimin köpeği. - **Muro phralesko dzhukel.**
Kardeşim - **Muro phral**
Kardeşin köpeği - **Phralesko dzhukel.**
O(f)nun E.kardeşinin köpeği - **Lako phralesko dzhukel.**
O(f)nun Erkek kardeşi - **Lako phral.**
Kardeşin köpeği –**Phralesko dzhukel**
Kardeşimizin köpeği - **Amaro phralesko dzhukel.**
Kardeşimiz - **Amaro phral.**
Kardeşin köpeği - **Phralesko dzhukel**

Teyzemin köpeği - **Muri bibijako dzhukel.**
Teyzem - **Muri bibi**
Teyzenin köpeği - **Bibijako dzhukel**
Teyzesinin köpeği - **Leski bibijako dzhukel.**
Teyzesi - **Leski bibi**
Teyzenin köpeği - **Bibijako dzhukel**
Teyzelerinin köpeği - **Lengi bibijako dzhukel.**
Teyzeleri - **Lengi bibi.**
Teyzenin köpeği - **Bibijako dzhukel.**

Köpeğimizin gözleri - **Amaro dzhukeleske jakhe.**
Köpeğimiz - **Amaro dzhukel**
Köpeğin gözleri - **Dzhukeleske jakhe**
(Tekil.) Köpeğimizin gözleri - **Tjiro dzhukeleske jakhe.**
Senin (tekil) köpeğin - **Tjiro dzhukel**
Köpeğin gözleri - **Dzhukeleske jakhe**
Köpeklerimin gözleri - **Mure dzhukljenge jakhe.**
Köpeklerim - **Mure dzhuklja**
Köpeklerin gözleri - **Dzhukljenge jakhe**

Teyzesinin arkadaşının (masc.) köpeği - **Leski bibijako pajtashjesko dzhukel.**
Teyzesi - **Leski bibi**
Teyzenin arkadaşı (masc.) - **Bibijako pajtasho**
Teyzesinin arkadaşı - **Leski bibijako pajtasho**
Arkadaşının (masc.) köpeği - **pajtashjesko dzhukel.**
Teyzemin arkadaşının köpeği - **bibijako pajtashjesko dzhukel**
Teyzemin arkadaşının (dişil) köpeği - **Muri bibijaki pajtashijako dzhukel.**
Teyzem - **Muri bibi**

Roman Dili Eğitimi

Teyzemin arkadaşı (dişil) - **Bibijaki pajtashi**
Teyzemin arkadaşı - **Muri bibijaki pajtashi**
Arkadaşın (dişil) köpeği - **pajtashijako dzhukel**
Teyzenin arkadaşının köpeği - **Bibijaki pajtashijako dzhukel**
Teyzemizin arkadaşlarının köpeği - **Amari bibijake pajtashjengo dzhukel**
Teyzemiz - **Amari bibi**
Teyzenin arkadaşları - **Bibijake pajtashja**
Teyzemizin arkadaşları - **Amari bibijake pajtashja**
Arkadaşların köpeği - **Pajtashjengo dzhukel**
Teyzenin arkadaşlarının köpeği - **Bibijake pajtashjengo dzhukel**

Lemijah ve Janos'un evi - **Lemijah thaj Janosjesko kher.**
Lemijah ve Janos - **Lemijah thaj Janos**
Janos'un evi - **Janosjesko kher**
Sabina'nın ve Georghi'nin evleri - **Sabinajake thaj Georghijeske kherja.**
Sabina'nın evleri - **Sabinajake kherja.**
Georghi'nin evleri - **Georghijeske kherja**
Onun ve benim ayakkabım - **Leski thaj muri papuchi.**
Onun ayakkabısı - **Leski papuchi**
Ayakkabım - **Muri papuchi**
Onun ve benim ayakkabılarım - **Leske thaj mure papuch'ja**
Onun ayakkabıları - **Leske papuch'ja**
Ayakkabılarım - **Mure papuch'ja**(Not: Bu gramer kuralları *sadece* konuşulan Lovari Rromanes alt lehçeleri için Kuzey Balkanlar, Macaristan, Amerika ve Kanada'da.)

06-b-“-IL” Kısaltılmış Fiiller

Bazı lehçelerde bazı fiiller kısaltılmıştır. Balkan Lovari'de “-isarel” ile biten birçok fiilin sonu resmi olmayan konuşmalar sırasında düşer.

te vorbisarel

konusmak(**Talk**) veya konuşmak(**Speak**)

Resmi konuşmada fiilin bu formu kullanılır. “Eski” fiil formu olarak kabul edilir ve kullanımı genç konuşmacılar arasında daha az yaygındır.

me vorbisarav – ben konuşuyorum
tu vorbisares – sen konuşuyorsun
vov/voj vorbisarel - o konuşuyor
(falan filan: **amen, tumen, von**)

Fiil genellikle **te vorbil** olarak kısaltılır.

Tam olarak aynı anlama sahiptir, ancak “-il” ile biten fiillerin çekimlerini takip eder. **Benzer şekilde, te re š isarel**

Roman Dili Eğitimi

gibi kelimeler , “karar vermek” anlamına gelen , aynı zamanda kısaltılmıştır. Birçok genç konuşmacı basitçe **te re ş il** kullanacaktır .

“-il” fiil eki ve çekimi bazı lehçelerde daha yeni bir olgudur ve muhtemelen daha önce “-el” ile biten fiillerin kısaltılmasından kaynaklanmaktadır.

Birçok yaşlı konuşmacı veya nispeten izole edilmiş grup, “-il” fiillerini daha genç ve daha entegre Rromanes konuşmacıları kadar sık kullanmaz. Bazıları için “eski” fiil yapısı artık daha resmi bir konuşma şekli olarak görülüyor.

06-c-Geçmiş Zaman Fiil Çekimi

1-em	4-am
2-an	5 -an
3-as	6 -e

“Olmak” fiili:

Ben...dim – me simas	biz...dik -	amen samas
sen...din - tu sanas	siz...diniz -	tumen sanas
O...ydu - vov/voj sas	onlar...dı -	von sas

Ancak, geçmişte bazı fiil kökleri değişir **gergin form:**

“v”, “r” veya “l” ile biten ve “n” ile biten fiil kökleri “d” + eki ile konjuge edilir:

to do/make - te kerel

Ben yaptım - me ker d em	Biz yaptık - amen ker d am
sen yaptım - tu ker d an	siz yaptınız - tumen ker d an
yaptı - vov/voj ker d as	yaptılar - vov ker d e

dans etmek - te khelel

ben dans ettim - ben khel d em	biz dans ettik - ame khel d am
sen dans ettin - tu khel d an	sen dans ettin - tume khel d an
o dans etti - vov/voj khel d as	onlar dans ederken - vov khel d e

vurmak - te malavel

Ben vurdum - me mala d em	Biz vurduk - amen mala d am
----------------------------------	------------------------------------

Roman Dili Eğitimi

Sen vurdun - tu mala **d an** siz vurdunuz - tumen mala **d an**
o vurdu - vov/voj mala **d as** onlar vurdular - vov mala **d e**
Fiil kökündeki son heceden önce “y” sesi olan fiiller “-ilem” ekleri kullanılarak çekilebilir:

İçmek - pijel

ben içtim-me pilem	biz içtik- amen pılam
sen içtin- tu pilan	siz içtiniz - tumen pilan
ho içti - vov/voj pilalas	onlar içtiler –von pile.

Sarhoş olmak - te matjol

me matjilem	amen matjilam
tu matjilan	tumen matjilan
vov/voj matjilas	von matjil

Ayrıca düzensiz geçmiş zaman çekimleri olan birkaç fiil vardır ve daha sonra sunulduklarında ezberlenmeleri gerekir.

06-d-Sıfat Türetimi

Lovari'nin bir sıfat türetmek için kullanılabilecek çok sayıda eki vardır:

-an, -al, -ikan, -utn, -un, -val, vb.

Her son ek belirli bir kelime kategorisine, yani kelimenin semantiğine aittir. sıfat türetirken eki belirler.

Etnisite veya Uyruk

-AN-

örnek: **Rromano**, **Xoraxano** (Türk), **Dasikano** (Hırvat)

Kişiler

-IKAN-

örnek: **gadzihikano** (gadjo olarak), **chorrikano** (hırsız olarak)

Hayvanlar

-AN-

örnek: **bakrano** (koyun), **dzhuklano** (köpeğin)

Gövde

-UTN-

örneği: **shorutno** (kafanın)

Roman Dili Eğitimi

Malzemeler

-UN-

örneği: **barruno** (taştan), **sumnajkuno** (altın), **phanrruno** (silken)

Konum

-UN-

örnek: **angluno** (ön, ilk), **gavuno** (bir köyün), **teluno** (alt)

Fiziksel Sıfatlar

-AN-, -AL-, -VAL-

Örnek: **phurano** (yaşlı), **balalo** (kıllı), **nasvalo** (hasta)

Duygusal Sıfatlar

-AN-, -AL-, -IK-

Örnek: **bidarano** (korkusuz), **darano** (korkmuş), **baxtalo** (şanslı). **chorrikano** (sefil)

Sıfatları kullanırken, son ekin tanımladığı isimle hem cinsiyet hem de sayı olarak uyuşması gerektiğini unutmayın.

07-Cümle yapısı

Güncellenecek

-----+

08-Selamlar ve Sohbet

08-a-Temel Selamlar

08-b-Kendini tanıtmak

08-c-Soru kelimeleri

08-d-Duyguları ifade etmek

08-e-Özel Günler ve Tatiller

08-f-Saat ve Hava Durumu

08-a-Temel Lovari Selamları

Merhaba!

Baxtalo! (m)

T'aves baxtali (f)

T'aven baxtale (pl)

Günaydın!

Lasi detehara!

Tünaydın!

Roman Dili Eğitimi

Laso pala-mismeri!

İyi geceler/akşamlar!
Lasi ratji!

T anıştığımıza memnun oldum! –
Me lošav hat/hoj maladilem tusa!
Me lošav te pindžarav tut!
Šukares te maladilol'as tut!

(“hat” ve “hoj” Lovari Rromanes'te “o” anlamına gelir ve kullanımları bölgesel olarak değişir)

Nasılsın? Sar san?
So si tusa?

İyiyim. --- Misto **sim.**
Laso sim. (m) Lasi sim. (f)
İyi değilim. **Čhi sim** misto.
Bilaso sim. (m) Bilaçi sim. (f)

Teşekkür ederim.. Necis. -- Necis tuke.

Peki sen? Thaj tut? (tekil)
Thaj tümen? (çoğul.)

Hoşçakal!----- Žha –**Ca**-Devlesa! (tekil)
Žhan-**Can**- Devlesa! (çoğ.)
Yakında görüşürüz! Maj sigo te dikhel tut! (tekil)
Maj sigo te dikhel tümen! (pl)

İyi yolculuklar! Baxtalo dromu!
İyi şanslar! But baxt!

08-b-Lovari'de Kendinizi Tanıtmak

Adınız ne? - Sar bushos mu?
Yani(so) tjiro anav?

Benim adım.. - Bushav..
Muro anav **si..**

Nerelisin? -..... Katharutno (masc.) san?
Katharutni (kfem.) san?

Roman Dili Eğitimi

Katharutne (pl.) san?

Kathar san?

Ben.. -. **Kathar sim..**

Me sim kathar..

Ben Amerikalıyım. - **Sim Amerikanska / Amerikanjal.**

Ben Kanadalıyım - **Sim Kanadanska / Kanadajal.**

Ben İngilizim - **Sim Anglijanksa / Anglijal.**

Ben Macarım - **Sim Ungrikal.**

Ben Sırpım - **Sim Serbijal.**

Nerede yaşıyorsun? - Kaj zhives mi?

Kaj trajis?

Ben yaşıyorum.. - **Me zhivav ve..**

Me trajiv ve..

Kaç yaşındasın? - **Kozom bershja si tut?**

Keci bershja si tut?

Yani(so) tjiro phurimos?

Ben [...] yaşıdayım.. - [...] bershja **si man**

Muro phurimos si [...]

Romanca biliyor musun? - **Phenes Romanes mi?**

Phenes Rromani chib?

Vorbisares Rromanes?

Vorbisares Rromani chib mi?

İngilizce biliyor musunuz? - **Phenes Inglizitska mı?**

Vorbisares Inglizitska mı?

Ben konuşuyorum.. - **Phenav...**

Vorbisarav..

Biraz / biraz konuşuyorum.. - **Phenav **ekh cerra..****

Vorbisarav **ekh cerra..**

Ben konuşmuyorum.. - **Chi phenav..**

Chi vorbisarav..

Nasıl söylersin [...] ? - **Sar fenler [...] ?**

Sar vorbisares [...] ?

08-c-Soru kelimeleri

ne –	yani, so
hangi -	sosko
hangisi -	savo
ne için / neden -	soske / minek
neden -	sostar

Roman Dili Eğitimi

ne zaman -	kana
nerede -	kaj
nereden -	kathar
nasıl -	sar
ne kadar / kaç -	kazom / keci / sode
kim -	kon
kimin -	kökse

08-d-Duyguları ifade etmek (Expressing Feelings)

Referans Temel Dilbilgisi: Varlık Fiilleri, Varlık Fiilleri : Geçmiş Zaman ve İyelik Yapıları

te hatjarel - (v) anlamak, hissetmek

hatjaripe - (n) hissetme, duygu

Duygular, varlık fiilleri, **“te hatjarel”** fiili veya **iyelik** yapıları kullanılarak ifade edilebilir.

Duyguları Varlık Fiilleriyle İfade Etmek:

Diğer herhangi bir sıfatta olduğu gibi, sıfat ile tanımladığı isim arasında sayı ve cinsiyet bakımından bir anlaşma olması gerekir.

brigako - (masc.) üzgün

Vo si brigako - O üzgün(m)

Voj si brigaki - O üzgün(f)

Von si brigake - Onlar üzgün(pl)

khino - (sıfat/masc.) yorgun

Me sim khini - Yorgunum (fem.)

Amen sam khine - Yorgunuz (pl.)

xolariko - kızgın (masc.)

Tu san xolariko - Kızgınsın (sing.)(masc.)

Tumen san xolarike - Kızgınsınız (pl.)

İyelik yapıları yoluyla Duyguları İfade Etme:

Bir sıfat kullanmak yerine, iyelik yapıları bir isim kullanır ve nesnenin duyguya veya duyguya

Roman Dili Eğitimi

sahip olmasına izin verir.

[Sıfatlardan ve fiillerden isim oluşumu daha sonraki bir yazıda ele alınacaktır]

khinimos - (i.) yorgunluk

Khinimos si man - yoruldum [lit. *yorgunluk bana göre*]

Khinimos si amen - Yorgunuz [lit. *yorgunluk bize göre*]

bokh / bokhalipe - (i.) açlık

Bokhalipe sas tut - Açtın [lit. *açlık sana oldu*]

Bokhalipe sas tumen - Açtınız. [lit. *açlık sizin içindi*]

losh - (n.) mutluluk, neşe

Losh si la - O(f) mutludur [lit. *mutluluk onadır*]

Losh sas les -O(m) Mutludur [lit. *mutluluk onun içindi*]

Losh si len – Onlar Mutludurlar [lit. *mutluluk onlarıdır*]

“Te hatjarel ” Kullanarak Duyguyu İfade Etme:

“Te hatjarel”, “hissetmek” veya “anlamak” anlamına gelen bir fiildir. Uygun şekilde çekimlenmeli ve tanımladığı isimle uyumlu olması gereken sıfatla birlikte kullanılmalıdır.

ladzhano - (sıf.) (masc.) utangaç.

Me hatjarav ladzhali - Utanıyorum (sing) (f)

Tumen hatjaren ladzhale - Utanıyorsunuz (pl.)

darano - (sıf.) (masc.) korkmuş,ödü kopmuş

Voj hatjarel darani - Korkmuş hissediyor (sing) (f)

Vo hatjarel darano - Korkuyor (sing) (masc.)

pachako - (sıf.) (masc.) sakin, sabırlı

Amen hatjardam pachake - Sakin hissettik (pl.)

Tu hatjardan pachako - Kendinizi sakin hissettiniz (sing.) (masc.)

İyelik Yapılarını Kullanarak Duyguları İfade Etme & “Hatjaripe”:

Bir kişinin belirli bir duyguya sahip olduğunu ifade etmek için, **“hatjaripe”** kelimesi uygun iyelik yapısı ve mutlaka kullanılması gereken bir sıfatla birlikte kullanılır. **“hatjaripe”** ile sayıca hemfikirdir.

bilasho - (sıf.) (masc.) kötü

Ekh hatjaripe bilasho si man - İçimde kötü bir his var [lit *kötü bir his benim için*]

Hatjarimata bilashe si amen - Kötü hislerimiz var [lit. *kötü duygular bizim için*]

Roman Dili Eğitimi

nervozno / njugalano- gergin, huzursuz

Ekh hatjaripe nervozno sas les – Onunbir huzursuzluk hissi vardı

[lit onun için bir huzursuzluk vardı]

Hatjarimata njugalane si tumen - Huzursuz hisleriniz var [lit. huzursuz olan duygulara sahipsiniz. (pl.)]

08-e-Özel Günler ve Tatiller (Special Occasions & Holidays)

Doğum günü - bijandimasko djes, bijando djes, rodendano

Doğum günün kutlu olsun!

Lasho bijandimasko djes!

Lasho rodendano!

Tebrikler!

Baxtalipe!

Chestitime!

Noel - Krechuno, Bozhiko, Kulunda

Mutlu Noeller!

Baxtalo/Lasho Krechuno!

Baxtalo/Lasho Bozhiko!

Baxtali/Lashi Kulunda!

Noel Arifesi - Krechunjeski Ratji, Kulundali Ratji, Tshinisara

Yeni Yıl - Bersh Nevo

Yeni Yılınız Kutlu Olsun!

Baxtalo Bersh Nevo!

Yılbaşı Gecesi - Silvesteri

Yılbaşı Günü - Vasili

Paskalya - Patradi

Mutlu Paskalyalar!

Lasho Patradi!

Palm Pazar - Tsini Patradi

Fısıh(Yahudi-hamursızu) - Patradjako

Mutlu Fısıh! (Yahudi-hamursızu)-

Lasho Patradjako!

Hanuka- Yahudi bayramı- Hanuka

Mutlu Hanuka!

Baxtali Hanuka!

Ramazan – Ramazano

Hayırlı Ramazanlar!

Baxtalo Ramazano!

Roman Dili Eğitimi

Hıdrellez - Herdelezi, Ederlezi, Kakava
Mutlu Hıdelez!
Baxtalo O Herdelezi!

Aziz George Günü - **Djurdjevdan**
Aziz George Günü Kutlu Olsun!
Baxtalo Djurdjevdan!

Mutlu Bayramlar!
Baxtale Djesa Bare!

Dünya Roman Günü - **Lumjako Romano Djes**

Kadınlar Günü - **Manushnijako Djes**
Anneler Günü - **Dajako Djes**
Babalar Günü - **Dadesko Djes, Babesko Djes**

Tatil - **Djes Baro**
İyi tatiller!
T'aves shukar djes baro! (*Sing.*)
T'aven shukar djes baro! (*plr.*)
Şerefe!
Pe sastimaste!
Jiveli!
İyi şanslar!
But baxt!

08-f-Saat ve Hava Durumu

08-f-1-Anlatma Zamanı: Temel Bilgiler
08-f-2-Anlatma Süresi: Temel Konuşma
08-f-3-Anlatma Süresi: İleri Düzey Konuşma(**YOK**)
08-f-4-Hava Durumu Temelleri: İsimler
08-f-5- Hava Durumu Temelleri: Mevsimler
08-f-6- Hava Durumu Temelleri: Sıfatlar
08-f-7- Hava Durumu Temelleri: Fiiller
08-f-8- Hava Durumu: Temel Konuşma(**YOK**)
08-f-9- Hava Durumu: İleri Düzey Konuşma(**YOK**)

Roman Dili Eğitimi

08-f-1-Zamanı Söyleme: Temel Bilgiler

(Temel telaffuzlar verilmiştir. Telaffuz açıklamasına ihtiyacınız varsa lütfen mesaj atın.)
(Bu, askeri saate göre ayarlanabilir.)

Romanes'te zaman önce saat, sonra dakika belirtilerek söylenir. Sabah mı akşam mı olduğu da gerekirse saatten sonra belirtilebilir.

Bilinmesi Gereken Sözcükler:

(Rromani kelimelerin yanı sıra çeşitli dillerden ödünç alınan kelimelerden dolayı Lovari Romanes içerisinde kullanılan bazı kelimeler için birden fazla terim bulunmaktadır.)

vrjama - zaman - wr'yah-mah
chaso - saat / saat - chaah -soh
chasurja - saatler - chaah-soor'yah
sato - saat - sa'a-toh
sat'ja - saatler - sa'a-t'yah
minuto - dakika - meen-oo-toh
minutja - dakikalar - meen-oo-t'yah
perco - dakika - p'eyhř-tsoh
perce - dakikalar - p'eyhř-ts'ay

Anlatma Süresi:

7:00 - ehta chasurja (yedi saat)

7:30 - ehta chasurja **thaj** trijanda minutja (yedi saat otuz dakika)

1:00 - jekh sat'ja (bir saat)

1:15 - jekh sat'ja **thaj** deshupandzh perce (bir saat on beş dakika)

3:00 - trin chasurja (üç saat)

3:45 - trin chasurja **thaj** shtarvardeshupandzh perce (üç saat kırk beş dakika)

11:00 - deshujekh sat'ja (on bir saat)

11:20 - deshujekh sat'ja **thaj** bish minutja (on bir saat yirmi dakika)

Saati söylemek için “saat” ve “dakika” kelimelerinin belirtilmesine gerek yoktur. Daha az “resmi” olsa da, zamanı söylerken bu terimleri dışarıda bırakmak kabul edilebilir.

9:00 - ina (dokuz)

9:25 - ina **thaj** bishupandzh (dokuz ve yirmi beş)

12:00 - deshuduj (oniki)

12: 50 - deshuduj **thaj** pandzhvardesh (oniki ve elli)

Roman Dili Eğitimi

Günün Belirli Zamanları için Kelimeler:

detehara -	sabah - deht-ay-haah-ř'ah
sabaho -	sabah - sah-bah- hoh
mismeri -	öğlen / öğlen - mees-may-ree
pala-mismeri -	öğleden sonra - pah-lah mees-may-ree
telal ratji -	akşam - tay-lahl řaht'yee
ratji -	gece - řaht'yee
pash'erajti -	gece yarısı - pah'sh ey-şaht'yee
dopash-ratji -	gece yarısı - doh-pah'sh şaht'yee

08-f-2-Zamanı Anlatma: Konuşma Temelleri

Bir konuşma bağlamında zamanı tartışmanın temelleri.

Önemli Terimlerin Gözden Geçirilmesi:

vrjama -	saat
detehara -	sabah
chaso -	saat / saat
sabaho -	sabah
chasurja -	saat
mismeri -	öğlen / öğle
sato -	saat
pala-mismeri -	öğleden sonra
sat'ja -	saat
telal ratji -	akşam
minuto -	dakika
ratji -	gece
minutja -	dakika
pash'eratji -	gece yarısı
perco -	dakika
dopash-ratji -	gece yarısı
perce -	dakika

Zamanı Sormak:

Sode chasurja si? / Sode sat'ja si? - Kaç saat var?

Katji chasurja si mi? / Katji sat'ja si? - Kaç saat var?

Yani(so) si o sato? - Yani(so) si o sato? -Saat kaç?

Yani(so) vrjama si oda? / Yani(so) vrjama si oda? - Saat kaç?

Dzhanes o chaso? / Dzhanes o chaso? - Saati/saati biliyor musunuz?

Roman Dili Eğitimi

Zaman Vermek:

Mismeri si. - Öğlen.

Pash'eratji si - Gece yarısı.

Pandzh chasurja si. - Saat beş. (beş saat var)

Trin sat'ja thaj desh minutja si. - Saat 3:10. (üç saat on dakika vardır)

Shov thaj dopash chasurja si. - Saat 6:30 / Saat altı buçuk. (altı buçuk saat vardır)

Shtar deteharal si. / Shtar sabahal si - Sabah dört / Sabah dört.

Oxto thaj shtarvardesh pe ratji. / Oxto thaj shtarvardesh ve ratj'al. - Saat 20:40 / Gece 8:40 / akşam.

Diğer Faydalı İfadeler:

Naj xoljajve! - Affedersiniz!

Bochanat / Bochat! - Affedersiniz! / Afedersiniz!

Bochanat mo / Bochat mo! - Afedersiniz efendim!

Bochanat raj'i / Bochat raj'i - Afedersiniz bayan!

Mangavtut - Lütfen!

Necis / Necis tuke! - Teşekkürler!

Palikerav tut! - Teşekkürler!

Naj xoljajve! - Üzgünüm!

Sonujav! Üzgünüm!

Chi dzhanav / Chi pinzharav - Bilmiyorum.

E vrjama chi dzhanav - Zamanı bilmiyorum.

Ekh chaso naj si man /Ekh chaso naj si man - Saatim yok.

08-f-4-Hava Durumu Temelleri: İsimler

(Temel telaffuzlar sağlanmıştır. Telaffuz netleştirmeye ihtiyacınız varsa lütfen mesaj

gönderin.) Lovari Rromanes'in birkaç alt lehçesinde ve mevcut Hintçe terimlerle birlikte ödünç kelimeler bulunduğundan, mevcut hava veya hava durumunun birkaç yolu olabilir. olay anlatılabilir. Tüm bu terimlere aşina olmak önemlidir.

hava - **vrjama** - wr'yah-mah

sıcaklık - **tempetura** - t'ehmp-eyr-ah-tuhrr'ah

derece - **stepen** - st'ay-pehn

derece(çoğ) - **stepenja** - st'ay-pehn-yah

kar - **iv** -eew / eef

buz / dolu / don - **paho** - pah-hoh

kar fırtınası / snowstorm / blizzard - **ivalo brishind** - ee'wah-loh breesh-ihnd

Roman Dili Eğitimi

yağmur - **brishind** - breesh-ihnd
sel - **poplava** - pohp-lah'

gök gürültüsü - **tudunimos** - çok-doo-nee-mohs
yıldırım - **strafjalimos** - str'ah-f-yahl-ee-mohs
yıldırım - **vilamlimos** - weel-ahm-lee-mohs
gök gürültülü fırtına - **chori vrjama** - choh-rree w'ryah- mah
fırtına - **bari vrjama** - bah-ree wr'yah-mah

rüzgar - **balval** - bahl-wahl

güneş - **kham** - kh'ahm
gökyüzü - **cher** - ch-ayrr
gökyüzü - **cheri** -ch-ayr-ree
bulut - **felhevo** - f' ehl-hay'woh
bulutu - **oblako** - oh-blah-koh

sis - **mugla** - moog-lah
çiy - **bruma** - broo-mah
nem - **chindiye** - ch-ihn-dee-pay

08-f-5-mevsimler

(Temel telaffuzlar sağlanmıştır. Telaffuz açıklamasına ihtiyacınız varsa lütfen mesaj atın.)

Yaz - **Milaj** - meel'ai

Sonbahar / Fall / Autumn - **Tamna** - tahm-nah

İlkbahar - **Primavara** - pree-mah-wahr'rah
İlkbahar - **Tavasi** - tah'wahsee

Kış - **Ivend** - ee-wehnd

08-f-06-Hava Durumu: Sıfatlar

sıcak / ılık - tato
sıcak bir gün - **ekh djes tato**
soğuk - **shilalo** / **shudro**
soğuk bir kış - **ekh ivend shudro**
karlı - **ivalo**
yağmurlu - **brishindalo**
rüzgarlı - **balvalalo**
bulutlu - **oblakno** / **felhevalo**
bulutlu bir gökyüzü - **ekh cheri oblanko**

Roman Dili Eğitimi

nemli - **vlazhno**
nemli bir yaz - **ekh milaj vlazhno**

fırtınalı - **furtunalo**
sisli - **muglalo**
buzlu - **jegesho**

güneşli - **khamesko**
güneşli bir gün - **ekh djes khamesko**

açık - **rendesho / jazno**
açık bir gökyüzü - **ekh cheri rendesho**

08-f-07-Hava Durumu: Fiiller

yağmura - **te del (o) brishind'e**
çiselemeye - **xurdes del (o) brishind'e**

kar - **te perel (o) iv**
doluya - **te del (o) paho**
şimşeklere / şimşek var- **vilamlıj / strafjal**

için gök gürültüsüne / orada gök gürültüsü - **tudunij / rondij**

09-Sayıları saymak

09-a-**Lovari Sayıları 0-10**
09-b- **Lovari Sayıları 10-20**
09-c- **Lovari Sayıları 20-39**
09-d- **Lovari Sayıları 40 - 100**
09-e- **Lovari Sayıları 100 ve Üzeri**
09-f- **Sıra Sayıları**

09-a-Lovari'de Sayma: 0-10

(Temel telaffuzlar dahildir. Telaffuz açıklamasına ihtiyacınız varsa lütfen mesaj atın.)

0 - **nichi** - nee-chee
1 - **jekh** - yay'kh
2 - **duj** - doy
3 - **trin** - treen

Roman Dili Eğitimi

- 4 - **shtar** - sh'tahř
 - 5 - **pandzh** - p 'ahndzh
 - 6 - **shov** - shohw / shohf
 - 7 - **efta** - ayf-tah
 - 8 - **oxto** - oh'kh-toh
 - 9 - **ina** - een'ah / een'yah
 - 10 - **desh** – dayh
-

09-b-Lovari'de Sayma: 10 - 20

(Temel telaffuzlar dahildir. Telaffuz açıklamasına ihtiyacınız varsa lütfen mesaj atın.)

Önce Lovari sayılarını 0-10

- 0 - nichì 6 - shov
- 1 - jekh 7 - efta
- 2 - duj 8 - oxto
- 3 - trin 9 - ina
- 4 - shtar'ı inceleyelim. 10- desh
- 5 - pandzh

Vlax Rromanes'te 10'dan 20'ye kadar olan sayılar “on ve (sayı)” veya “on artı (sayı)” olarak söylenir. Lovari, daha yüksek sayılar oluştururken "on artı" kullanır.

Örneğin, "onbir" için Lovari sayısı "deshujekh" (desh+u+jekh) veya kelimenin tam anlamıyla "on artı bir" dir. “On sekiz” sayısı “deshujoxto”dur (desh+u+j'oxto) veya kelimenin tam anlamıyla “on artı sekiz”dir.

Sesli harfle başlayan küçük sayılar için, "U"nun önüne bir "J" eklenir ve sözcüğün daha kolay telaffuz edilmesi için bir "oy'-" veya "-yuh" sesi oluşturur. Bazı telaffuzlar Lovari alt lehçelerinde farklılık gösterir.

Lovari sayıları 10 - 20:

- 10 - **desh** - dayh
- 11 - **deshujekh** - dayh-oo- yay 'kh / dayh- oy-yay ' kh
- 12 - **deshuduj** - dayh-oo-doy / dayh-oy-doy
- 13 - **deshutrin** - dayh -oo-treen
- 14 - **deshushtar** - dayh-oo- sh'ta hř
- 15 - **deshupandzh** - dayh-oo-p' ahn dzh
- 16 - **deshushov** - dayh-oo- sho wf / dayh-oo- sho hf
- 17 - **deshujefta** - dayh-oo- y'ayf -tah / dayh- oy'yef -ah
- 18 - **deshujoxto** - dayh-oo- y'oh'kh -toh / dayh-oy' oh'kh -toh
- 19 - **deshujina** - dayh-oo- yeen 'ah / dayh- oy'een -ah / dayh-oo- yeen 'yah / dayh- oy'een -yah
- 20 - **bish** - beesh

Daha önce belirtildiği gibi, diğer Vlax lehçeleri yerine “ve” kullanabilir. Daha yüksek sayılar

Roman Dili Eğitimi

oluştururken "arti". "U" veya "UJ" yerine sırasıyla "THAJ" (t'hai) veya "HAJ" (hai) kullanılır. Bazen kelimeler ayrı tutulur ve tek bir terimde birleştirilmez.

09-c-Lovari'de Sayma: 20-39

(Temel telaffuzlar dahildir. Telaffuz açıklamasına ihtiyacınız varsa lütfen mesaj atın.)

20 - 29 arası sayılar:

Bu sayılar 10-20 arasındakilerle aynı kalıbı takip eder; "U" veya "UJ" kullanılır, böylece her sayı "yirmi artı başka bir sayı" olur. Örneğin, Lovari'deki "yirmi üç" sayısı "bishutrin" (bish+u+trin) veya kelimenin tam anlamıyla "yirmi artı üç"tür.

20 - bish - beesh

21 - bishujekh - beesh-oo- yay 'kh / beesh- oy-yay 'kh

22 - bishuduj - beesh-oo-doy

23 - bishutrin - beesh-oo-treen

24 - bishushtar - beesh-oo- sh'ta hř

25 - bishupandzh - beesh-oo-p' ahn dzh

26 - bishushov - beesh-oo- sho w / beesh-oo- sho hf

27 - bishujefta - beesh-oo- y'ayf -tah / beesh- oy'yef -ah

28 - bishujoxto - beesh-oo- y'oh' kh -toh / beesh-oy' oh'kh -toh

29 - bishujefta - beesh-oo- yeen 'ah / beesh- oy'een -ah /

beesh-oo- yeen 'yah / beesh- oy'een -yah

Sayılar 30 -39:

Otuzdan otuz dokuza kadar olan Lovari sayıları, diğer sayılar gibi standart oluşumu takip etmedikleri için "düzensiz" sayılardır. Lovari'nin otuzluk kelimesi "trijanda"dır ve her ardışık sayı, basitçe alt sayının eklenmesiyle oluşturulur. Örneğin, Lovari'deki "otuz dört" sayısı "trijandashtar"dır (trijanda+shtar), basitçe "otuz dört" olarak tercüme edilir. "J" harfi hala sesli harfle başlayan sayıların önüne eklenir.

30 - trijanda - ağaç- yahn 'dah

31- trijandajekh - ağaç-yahn'dah- yay 'kh

32 - trijandaduj - ağaç-yahn' dah -doy

33 - trijandatrin - ağaç-yahn' dah -treen

34 - trijandashtar - ağaç-yahn'dah- sh'ta hř

35 - trijandapandzh - ağaç-yahn'dah-p' ahn dzh

36 - trijandashov - ağaç-yahn' dah -show / ağaç-yahn' dah -showf

37 - trijandajefta - ağaç- yahn'dah- y'ayf -tah

38 - trijandajoxto - ağaç-yahn'dah-y' oh'kh -toh

39 - trijandajina - ağaç-yahn'dah- yeen 'ah / ağaç-yahn'dah- y'een – evet

09-d-Lovari' de Sayma: 40-100

(Temel telaffuzlar verilmiştir. Telaffuz açıklamasına ihtiyacınız varsa lütfen mesaj atın.)

40-99

Sayılar: Kırk ve üzeri sayılar, belirli bir sayının on ile çarpımı ve ilgili alt sayıyı belirterek oluşturulur. Örneğin, Lovari'deki "elli" sayısı "pandzhvardesh" (panzh+var+desh) veya kelimenin tam anlamıyla "beş kere-on" dur. Lovari'deki "elli bir" sayısı "pandzhvardeshujekh" (pandzh+var+desh+u+jekh) veya kelimenin tam anlamıyla "beş-on-artı-bir"dir. Kırk ila doksan dokuz arasındaki tüm sayılar bu kalıbı takip eder.

40 - shtarvardesh - sh'tahř-w'ahř-daysh

41 - shtarvardeshujekh - sh'tahř-w'ahř-daysh-oo-yay'kh

42 - shtarvardeshuduj - sh'tahř-w'ahř-daysh-oo-doy

43 - shtarvardeshutrin - sh'tahř-w'

44 - shtarvardeshushtar - sh'tahř-w'ahř-daysh-oo-sh'tahř

45 - shtarvardeshupandzh - sh'tahř-w'ahř-daysh-oo-p'ahndzh

46 - shtarvardeshushov - sh'tahř-w'ahř- dayh-oo-show /

sh'tahř-w'ahř-daysh-oo-shohf

47 - shtarvardeshujefta - sh'tahř-w'ahř-daysh-oo-y'ayf'tah / sh'tahř-w'ahř-daysh -oy'yayf'tah

48 - shtarvardeshujoxto - sh'tahř-w'ahř-daysh-oo-y'oh'kh-toh / sh'tahř-w'ahř-daysh-oy'oh'kh-toh

49 - shtarvardeshujina - sh'tahř-w'ahř-daysh-oo-yeen'ah / sh'tahř-w'ahř-daysh-oy'een-ah /

sh'tahř-w'ahř-daysh-oo-yeen'yah / sh 'tahř-w'ahř-daysh-oy'een-yah

50 - pandzhvardesh - p'ahndzh-w'ahř-daysh

51 - pandzhvardeshujekh - p'ahndzh-w'ahř-daysh-oo-yay'kh

52 - pandzhvardeshuduj - p'ahndzh-w'ahř-daysh-oo-doy

—
60 - shovardesh - shoh-w'ahř-daysh

63 - shovardeshutrin - shoh-w'ahř-daysh-oo-treen

64 - shovardeshushtar - shoh-w'ahř-daysh-oo-sh'tahř

—
70 - eftavardesh - ayf' tah-w'ahř-daysh

75 - eftavardeshupandzh - ayf'tah-w'ahř-daysh-oo-p'ahndzh

76 - eftavardeshushov - ayf'tah-w'ahř-daysh-oo-show /

ayf'tah-w' ahř-daysh-oo-shohf

—
80 - oxtovardesh - oh'kh-toh-w'ahř-daysh

87 - oxtovardeshujefta - oh'kh-toh-w'ahř-daysh-oo-y'ayf'tah /

oh'kh -toh-w'ahř-daysh-oy'yayf'tah

88 - oxtovardeshujoxto - oh'kh-toh-w' ahř-daysh-oo-y'oh'kh-toh /

oh'kh-toh-w'ahř-daysh-oy'oh'kh-toh

—
90 - inavardesh - een-ah-w'ahř-daysh / een'yah-w'ahř-daysh

98 - inavardeshujoxto - een-ah-w'ahř-daysh-oo-y'oh'kh-toh / een-ah -w'ahř-daysh-oy'oh'kh-

Roman Dili Eğitimi

toh / een'yah-w'ahř-daysh-oo-y'oh'kh-toh / een'yah-w'ahř-daysh-oy'oh'kh -toh

99 - inavardeshujina - een-ah-w'ahř-daysh-oo-yeen'ah /

een-ah-w'ahř-daysh-oy'een-ah / een'yah-w'ahř-daysh-oo- y'een'yah /

een'yah-w'ahř-daysh-oy'een-yah

100 - shel - sh'ehl

09-e-Lovari'de Sayma: 100+

(Temel telaffuzlar verilmiştir. Telaffuz açıklamasına ihtiyacınız varsa lütfen mesaj atın.)

Yüzlerle Sayma: Yüzlerdeki

sayılar, “yüzlerce”den önce çarpan belirtilerek oluşturulur. Örneğin, "üç yüz" için Lovari kelimesi "trin shela" veya kelimenin tam anlamıyla "üç yüz"dür.

100 - shel - sh'ehl

200 - duj shela - doy sh'ehlah / doy sh'ehl'yah

300 - trin shela - treen sh'ehlah / treen sh'ehl'yah

900 - ina shela - een'ah sh 'ehlah / een'ah sh'ehl'yah / een'yah sh'ehlah / een'yah sh'ehl'yah

Yüzlerce başka sayılar oluştururken, 0-99 arasındaki sayıları oluşturma kuralları hala geçerlidir, ancak "ve" veya "thaj" (t'hai) kelimesi, yüz(ler)den sonra belirtilir. Örneğin, Lovari'de "iki yüz on üç" demek için kelimenin tam anlamıyla "iki yüz on artı üç" veya "duj shela thaj deshutrın" deriz.

105 - shel thaj pandzh (yüz beş)

418 - shtar shela thaj deshuoxto (dört yüz ve on artı sekiz)

527 - pandzh shela thaj bishujefta (beş yüz yirmi artı yedi)

765 - efta shela thaj shovardeshupandzh (yedi yüz altı kez) on artı beş)

893 - oxto shela thaj inavardeshutrın (sekiz yüz dokuz kere on artı üç) Binlerde

Sayma:

Binlerle saymak, yüzlerceyle saymaya çok benzer. Çarpan da “bin”den önce gelir, ancak “ve” yerine “U”, daha düşük sayılarda saymaya benzer şekilde kullanılır. Örneğin, Lovari'deki “iki bin altı yüz otuz bir” kelimesi “duj ezerja'u shov shela thaj trijandajekh” veya kelimenin tam anlamıyla “iki bin artı altı yüz otuz bir” şeklindedir.

1000 - ezero - ey-zayř'oh

1002 - ezero'u duj - ey-zayř'oh-oo-doy

3000 - trin ezerja - treen ey-zayř'yah

10.000 - desh ezerja - dayh ey'zayř'yah

50.000 - pandzhvardesh ezerja - p'andzh'wahř-daysh ey'zayř'yah

4,572 - shtar ezerja'u-pandzh shela thaj eftavardeshuduj(dört bin artı beş yüz yedi çarpı on artı iki)

15.311 - deshupandzh ezerja'u trin shela thaj deshujekh (on beş bin artı üç yüz ve on artı

Roman Dili Eğitimi

bir)

62.480 - shovardeshuduj ezerja'u shtar shela thaj oxtovardesh (altmış iki bin artı dört) yüz seksen)

243.956 - duj shela thaj shtarvardeshutrin ezerja'u ina shela thaj

pandzhvardeshushov (iki yüz dört kez on artı üç bin artı dokuz yüz ve beş çarpı on artı altı)

(Not: Rromanes'te sayma yöntemleri lehçeden lehçeye değişir Diğer Lovari alt lehçelerindeki sayı oluşumları burada yazılanlardan farklı olabilir.)

09-f-Sıra Sayıları

Çoğu Vlax lehçesinde, sıra sayıları, ana sayıya “-to” eki eklenerek oluşturulur.

1. - ilk -	jekhto
2. - ikinci -	dujto
3. - üçüncü -	trinto
10 - onuncu -	dešto
15 - on beşinci -	dešupandžto
50. - ellinci -	pandžvardešto
100. - yüzüncü -	šelto

10-sıfatlar

10-a-Hava Sıfatları

10-a-Hava Durumu: Sıfatlar

sıcak / ılık -	tato
sıcak bir gün -	ekh djes tato
soğuk -	shilalo / shudro
soğuk bir kış -	ekh ivend shudro
karlı -	ivalo
yağmurlu -	brishindalo
rüzgarlı -	balvalalo
bulutlu -	oblakno / felhevalo
bulutlu bir gökyüzü -	ekh cheri oblanko
nemli -	vlazhno
nemli bir yaz -	ekh milaj vlazhno

fırtınalı - **furtunalo**

Roman Dili Eğitimi

sisli - **muglalo**

buzlu - **jegesho**

güneşli - **khamesko**

güneşli bir gün - **ekh djes khamesko**

açık - **rendesho / jazno**

açık bir gökyüzü - **ekh cheri rendesho**

11-Kelime Listeleri: İsimler

11-a-**Haftanın Günleri**

11-b-**Ev Mobilyaları**

11-c-**Saç Hakkında Her Şey**

11-d-**İçecek Çeşitleri**

11-e-**Mutfak Meyve leri**

11-f-**Renkler Evin Çevresindeki**

11-g-**Çiftlik Hayvanları**

11—a-Haftanın günleri

Pazartesi- **Luino**

Salı- **Marcino**

Çarşamba -**Žuino**

Perşembe **Ažuino**

Cuma **Paraštuno**

Cumartesi- **Savatono**

Pazar - **Kurko**

11-b-Ev Mobilyaları - Nameštaj

yatak - **pato**

gardırop - **sekrini**

şifonyer - **lada**

Roman Dili Eğitimi

ayna - *glinda*

dolap - *pakho*

masa - *sinija*

raf - *poca*

sandalye - *skamin*

masa - *mesalji*

kanepe - *koltuk*

sehpa - *sinija tsini*

halı - *ponjava*

perde - *firhango*

lamba - *lampa*

11-c-Bal: Saç Hakkında Her Şey

bal harni - kısa saç

bal lungi - uzun saç

bal kali - siyah saç

bal melaxni - kahverengi saç

bal loli - kırmızı saç

bal chuti - sarı saç

bal pravi - düz saç

bal bangi - dalgalı saç

bal kivrjiki - kıvrıkcık saç

chungara - örgü

kij' ik - at kuyruğu

bal hulavel - taranmış saç / düzleştirilmiş saç

bal huladjol - bölünmüş saç

huladno - saç kısmı / saçta ayrılık

balengi sapuji - şampuan

kangli - tarak

kefa - fırça

balengo shplikho - saç tokası

udumi – saç tokası / at kuyruğu tutucu

chelenka - kafa bandı (daha çok baş takıları için kullanılır)

hajzalga - saç bandı

Roman Dili Eğitimi

11-d-Pijmataja (İçecekler)

paji / pani - su

soko -meyvesuyu

bjarja / bira - bira

rakıja - meyve likörü / brendi (bu içeceğin birçok çeşidi vardır)

kvas - çavdar ekmeği birası gibi.

votka - votka

tekila - tekila

iskın - likör

mol - şarap

thud - süt

kuborej - kefir

kavija - kahve (geleneksel olarak sade kahve)

kavija thudanca - sütlü kahve

kavija smetenjasa - kremalı kahve

čaj- çay

čajo Rromano - meyveli çay

čajo gadjikano / čajo pahojanca - buzlu çay

drab / čajo drab- şifalı bitki çayı .

čokolota tati - sıcak çikolata

pop,sota - soda (gerçekten soda bile içmıyoruz)

Roman Dili Eğitimi

11-e-mutfak meyveleri

(İletişim dillerinden ödünç alınan kelimelerin varlığından dolayı belirli bir kelime için birden fazla terim bulunabilir)

meyve - **kaštesko bijandimos**
meyve - **jemičo**

dut - **mura**
böğürtlen - **kalina**
böğürtlen - **cedřo**
yaban mersini - **afinja**
kızılcık - **brovnica**
bektaşi üzümü/altın çilek – **egrešo**
Amerikan yabanmersini- **mura amerikanjal**

dua? - **duda**
ahududu - **malna / malina**
çilek - **jagoda**

elma - **phabaj**
kayısı - **kayısı**
muz - **muz**
kiraz –kirasi,/ čirešnja / trešnja
hindistan cevizi -**akhor / kokonut**
Frenk üzümü - **řibizlivo**
incir - **figa**
üzüm - **drakh**
greyfurt - **grejipfruto**
kivi - **kivi**
limon - **citrom / limon**
Misket Limonu - **lajimo**
kavun - **pepeno**
portakal - **naranči**
armut - **ambrol / kruška**
ananas - **nanari**
plumb(İng.)ERİK? - **pruno / šljiva**
balkabağı - **dudum**
kuru üzüm - **drakh šukjol**
karpuz - **dudum lolo / lubunica**

Roman Dili Eğitimi

11-f-Renkler

renk - žino
kırmızı - lolo
turuncu - narančalo
sarı - cuto
yeşil - zeleno
mavi - mavro
mor - čednila
pembe - rozeno
beyaz - parno
siyah - kalo
gri - sivo
kahverengi - melaxno
altın - galbeno / sumnakaj
gümüşî – rupuno

11-g-Okolo O Kher: Evin Etrafında

ev - kher (m)
kapı - vudar (m)
pencere - feljastra (f)
çatı - uçardipe (m) / tavano (m)
kiler - podrumo (m)
tavan arası - tavano (m)
kat - padlovo (m)
oda - soba (f)
oturma odası - djeski soba (f)
banyo - najimaski soba (f) / kupatilo (m) / banja (f)
yatak odası - sovljimaski soba (f) / ratjardi (f)
yemek odası - xajimaski soba (f)
mutfak - kujna (f)
koridor - sala (f)
giriş yolu - ulazo (m)
dolap - sekrini (f) / shifoni (f)
şömine - bov (f)
baca - horno (m) / kosho (m)
dolap - ormano (m)

11-h-Çiftlik hayvanları

koyun - (m) bakro
kuzu - (m) bakroro
inek - (f) gurumnji / guruvnji
boğa - (m) gurum / guruv
tavuk? - (m) kajn
tavuk - (f) kajnji

Roman Dili Eğitimi

horoz - (m) bašno
at - (m)) graszt
kısarak - (f) gražtnji
katır - (m?) esvero
eşek - (f) madzari
hindi - (f) kurča
hindi - (m) kurčano
keçi - (f) buzni
oğlak - (f) - kečka
ördek - (f) raca
kaz (f) papan
köpek - (m) džukel

12-Kelime Listeleri: Fiiller

12-a-**Konuşmak Hakkında Her Şey**
12-b-**Bedensel İşlevler**
12-c-**İstemek, Sevmek ve Sevmek**
12-d-**Duyguları İfade Etmek**
12-e-**Hava Fiilleri**
12-f-*Varlık Fiilleri: Şimdiki Zaman(YOK,ilave yaptım!)*
12-g-**Varlık Fiilleri: Geçmiş Zaman(TO BE)**
12-h-**Geçmiş Zaman Çekimi**

12-a-Ande E Chib: Konuşmak Hakkında Her Şey

te vorbisarel – konuşmak(to talk or to speak)

te phenel – demek(to say)

te pindzharen ande-- kabul etmek(to amdit)

te akharen – aramak(to call)

te vakaren – söylemek(to tell)

-te nakhel e chib - bir dile çevirmek(to translate)

-tepushel sormak(to ask)

te del palal - cevaplamak / cevaplamak –(to answer / to reply)

te shujojinel - to whisper(fısıldamak)

te gjelinen - to announce(- duyurmak)

Roman Dili Eğitimi

te akushen / te phenel tele - to reprimand (kınamak)

te asharen - to praise(övmek)

te barovel pe / te asharen pe - to brag / to gloat(böbürlenmek / böbürlenmek)

te mothol / te motholinen - to explain (açıklamak)

te del muj - to yell(bağırarak)

te povetarel - to preach (vaaz vermek)

12-b-Bedensel fonksiyonlar

to breathe - nefes almak- **te phadjol**

to sweat- terlemek - **te džojinen**

to urinate- idrar yapmak - **te mutrenel**

to cry- ağlamak - **te rovel**

to shit- boka dolaşmak - **te khulen**

to defecate –dışkıyapmak-- **te xlijen**

to sleep –uyumak- **te sovel**

to snore- horlamak - **te xurujel**

to vomit -kusmak - **te čanden**

to fart - osurmak - **te khanalen**

to pass gas- gaz çıkarmak - **te ģijnecinel**

to hiccough -hıçkırmak - **te šukanlinel**

to cough- öksürmek - **te xasal**

to swallow- yutmak - **te nakhaven**

to menstruate (crude) - adet görmek (kaba) - **te podjajel**

Roman Dili Eğitimi

to menstruate (polite)- adet görmek (kibar) - **te aven ekh luludji**

to laugh-gülmek - **te asal**

to sneeze -hapşırmak - **te činken**

to salivate- tükürmek - **te čungeren**

12-c-İstemek, Sevmek, Sevmek (TO WANT, To LIKE, TO LOVE)

Bazı Rromanes lehçelerinde istemek, hoşlanmak veya sevmek kavramları arasında çok az fark vardır; üçünü de ifade etmek için tek bir fiil kullanılabilir.

Lovari Rromanes'in sırasıyla "istemek", "sevmek" ve "sevmek" anlamına gelen üç ayrı terimi olmasına rağmen, bunların tek bir fiil olan "**te kamel**" ile ifade edilmesi nadir değildir.

te kamel - v. *to want or desire; to like or love* (generally used as “*to like*” or “*to love*”)

Me kamav - I like-severim-

Tu kames - you like-seversin-

Vo / Voj kamel - he / she likes-o sever

Amen kamas - we like-biz severiz-

Tumen kamen - you like –siz seversiniz-

Von kamen - they like-onlar severler-

te volil - v. *to love; to want or desire* (generally used as “*to love*”)

Me voliv - I love-seviyorum-

Tu volis - you love-seviyorsun-

Vo/ Voj volil - he / she loves-o seviyor-

Amen volis - we love-biz seviz-

Tumen volin - you love siz sevizsiniz-

Von volin - they love-onlar sevizler-

te mangel - v. *to love; to want or request; to beg* (generally used as “*to want*”)

Me mangav - I want-isterim-

Tu manges - you want-istersin-

Vo / Voj mangel - he / she wants-o ister-

Amen mangas - we want-biz isteriz-

Tumen mangel - you want-siz istersiniz-

Von mangel - they want-onlar isterler-

Roman Dili Eğitimi

Bağlamsal Örnekler istiyorlar:

Yani kames xal? So kames to xal? - Ne yemek istersin (seviyorsun)?

Mangav ekh manro, mangavtut. - Biraz ekmek istiyorum, lütfen.

Voliv la. - Onu seviyorum.

Chi mangav les. - Onu sevmiyorum (istemiyorum).

Chi kamav kolako. - Pasta sevmem.

Na mängen khanchi amendar. - Bizden hiçbir şey istemiyorlar.

Kamav t'aven baxtale. - Şanslı olmanızı istiyorum (keşke).

Contextual Examples:

So kames to xal? - What do you want (like) to eat?

Mangav ekh manro, mangavtut. - I want some bread, please.

Voliv la. - I love her.

Chi mangav les. - I don't love (want) him.

Chi kamav kolako. - I don't like cake.

Na mängen khanchi amendar. - They don't want anything from us.

Kamav t'aven baxtale. - I want (wish) you (pl.) to be lucky

12-d-Hava Durumu: Fiiller

yağmur yağmak- **te del (o) brishind**

çiseleme yağmak - **xurdes del (o) brishind**

kar yağmak - **te perel (o) iv**

dolu yağmak - **te del (o) paho**

şimşek çakmak/ şimşek var- **vilamlıj / strafjal**

gök gürültüsü / orada gök gürültüsü var - **tudunij / rondij**

12-e-Varlık Fiilleri: Şimdiki Zaman

YOK.!!

Roman Dili Eğitimi

Kişi zamirleri

Yalın Hal

Ben - me
Sen - tu
O(m) - vo
O(f) - voj
Biz - amen
Siz - tumen
Onlar - von

E- İ Hali

Beni/Bana - Man
Seni/sana - **TUT**
Onu/Ona(m) - les
HOnu/Ona(f) - la
Bizi/Bize - amen
Sizi/Size - tumen
Onları/Onlara– len

Varlık Fiilleri: *geniş zaman*(TO BE)

Ben'im - Me sim
Sen'sin - Tu san
O'dur - Vo/voj si?

Biz'iz – Amen sam
Siz'siniz - Tumen san
Onlar'dırlar - Von isi?

12-f-Varlık Fiilleri: Geçmiş Zaman(TO BE)

Ben'dim - Me simas
Sen'din - Tu sanas
O'idi - Vo/voj sas

Biz'dik – Amen samas
Siz'diniz - Tumen sanas
Onlar'idiler - Von sas

Roman Dili Eğitimi

12-g-Geçmiş Zaman Fiil Çekimi

Çoğu düzenli fiil, genel bir geçmiş zaman çekimini takip eder:

1-em	4 -am
2-an	5 -an
3-as	6 -e

“Olmak” fiili:

Ben..dim - me simas	biz..dik - amen samas
Sen..din - tu sanas	siz..diniz - tumen sanas
O... idi - vov/voj sas	onlar... idi - von sas

Ancak, geçmişte bazı fiil kökleri değişir **gergin form:**

“v”, “r” veya “l” ile biten ve “n” ile biten fiil kökleri “d” + eki ile konjuge edilir:

to do/make - te kerel

ben yaptım - me kerdem	biz yaptık - amen kerdam
sen yaptın - tu kerdan	siz yaptınız - tumen kerdan
o yaptı - vov/voj kerdas	onlar yaptılar- von kerde

dans etmek - te khelel

ben dansettim - me kheldem	biz dansettik - ame kheldam
sen dansettin - tu kheldan	siz dansettiniz - tume kheldan
o dansetti - vov/voj kheldas	onlar dansettiler- vov khelde

vurmak - te malavel

ben vurdum - me maladem	biz vurduk - amen maladam
sen vurdun - tu maladan	siz vurdunuz - tumen maladan
o vurdu - vov/voj maladas	onlar vurdular - von malade

Fiil kökündeki son heceden önce “y” sesi olan fiiller “-ilem” ekleri kullanılarak çekilebilir:

içmek - pijel

ben içtim - me pilem	biz içtik - ame pilam
sen içtin -tu pilan	siz içtiniz - tume pilan
o içti - vov/voj pilas	onlar içtiler - vov pile

Roman Dili Eğitimi

sarhoş olmak - te matjol

me matjilem	amen matjilam
tu matjilan	tumen matjilan
vov/voj matjilas	von matjile

Ayrıca düzensiz geçmiş zaman çekimleri olan birkaç fiil vardır ve daha sonra sunulduklarında ezberlenmeleri gerekir.

13-Literature & Translation Practice

13-a-E Tsini Kajnji Loli

13-b-Catholic Prayers in Hungarian Lovari

13-c-O Podo Balada

13-d-E Lavuta

13-a-E Tsini Kajnji Loli

Çevrilmiş "Küçük Kırmızı Tavuk" hikayesinin dilsel bir dökümü. Hikaye Balkan Lovari alt lehçesine çevrildi.

Not: Bu hikaye kasıtlı olarak gerçek bir İngilizce çeviriye yakın tutulmuştur ve Amerika Birleşik Devletleri'nde kullanılacak eğitim materyalleri için yazıldığından, konuşulan Lovari Rromanes'in konuşma kalıplarını ve cümle yapısını mutlaka yansıtmaz.

Ande udvarjenge kajnja peske kajnjojienca e tsini kajnji loli sas, kana voj rakhlas ekh djiv.

bir kümeste, küçük civcivleriyle Bir tohum bulduğunda, ,küçük kırmızı bir tavuk idi.
In a hen house with their little chicks was a little red hen, when she found a seed
Kümeşte kendi civcivleri ile birlikte olan küçük bir tavuk,tohum bulduğunda kırmızıydı.
In house-of hens their-own chicks-with the little hen red was, when she found a seed.

“Kon aves te siminil kadava djiv?” voj phendas.

"Bu tohumu kim ekecek?" dedi.

"Who will plant this seed?" she said

"Bu tohumu ekecek kimdir?" dedi.

"Who be to plant this seed?" she said.

"Naj me" phendas ve papin.

"Ben değil" dedi kaz.

"Ben değil" dedi kaz.

"Naj me" phendas e raca.

"Ben değil" dedi ördek.

"Ben değil" dedi ördek.

Roman Dili Eğitimi

“Me avav, atunči” phendas e tsini kajnji loli, thaj voj siminilas o djiv.

"O zaman yapacağım" dedi küçük kırmızı tavuk ve o tohumu eki.

"I will, then" said the little red hen, and she planted the seed

"Yaparım, öyleyse" dedi küçük kırmızı tavuk ve tohumu eki.

I be, then" said the little hen red, and she planted the seed.

Kana o djov sas pako, voj phendas, “Kon aves te lel kadava djov te o asav?”

Tahıl olgunlaşınca, “Bu buğdayı değirmene kim götürecekt?” dedi.

When the grain was ripe, she said, “who will take this wheat to the mill?”

Tahıl olgunlaşınca, "Bu buğdayı kim değirmene götürecekt?" dedi.

"Naj me" phendas ve papin.

"Ben değil" dedi kaz.

"Ben değil" dedi kaz.

"Naj me" phendas e raca.

"Ben değil" dedi ördek.

"Ben değil" dedi ördek.

“Me avav, atunči” phendas e tsini kajnji loli, thaj voj las te o asav o djov.

"Öyleyse yaparım" dedi küçük kırmızı tavuk ve tahılı değirmene götürdü.

"O zaman olacağım" dedi küçük tavuk ve tahılı değirmene götürdü.

Kana voj las te kher o aro, voj phendas, “Kon aves te čjiravel ekh manro kadava arojenca?”

Eve unu götürünce “bu unla kim ekmek yapacak” dedi.

Unu eve götürdüğünde, “bu unu kimle ekmek yapacak?” dedi.

"Naj me" phendas ve papin.

"Ben değil" dedi kaz.

"Ben değil" dedi kaz.

“Naj me” phendas e raca

"Ben değil" dedi ördek.

"Ben değil" dedi ördek.

“Me avav, atunči” phendas e tsini kajnji loli.

"O zaman yaparım" dedi küçük kırmızı tavuk.

"Olacağım, o zaman" dedi küçük tavuk kırmızı.

Kana o manro sas čjiravele, voj phendas, “Kon aves te xas kadava manro?”

Ekmek pişince “bu ekmeği kim yiyecek?” dedi. Ekmek pişince “

bu ekmeği kim yiyecek?” dedi,

“Me avav” phendas e papin.

“Yapacağım” dedi kaz. .

"Olacağım" dedi kaz.

Roman Dili Eğitimi

“Me avav” phendas e raca.

"Yapacağım" dedi ördek.

"Olacağım" dedi ördek.

“Na! Na tu či kas!” phendas e tsini kajnji loli

"Hayır! Hayır, sen yapmayacaksın!" dedi küçük kırmızı tavuk.

No! No, you won't!" said the little red hen

"Hayır! Hayır, sen yapmazsın!" dedi küçük tavuk kırmızı.

"No! No, you are not to!" said the little hen red

“Me avav te xas-mange. Xlk! Xlk!”

"Kendim yiyeceğim. Cluck! Cluck!"

"Kendim yerim. Cluck! Cluck!"

Thaj voj akharel las lake kajnja te žutiv-la.

Ve ona yardım etmeleri için tavuklarını çağırdı.

ve ona yardım etsinler diye tavuklarını *buldu?*

And she *took-find* her hens to help-her

(Kaynak: samromani)

13-b-Özel İstek: Macar Lovari'de Katolik Duaları

Bunlar, yaklaşık telaffuzları olan yazılı versiyonlardır.

Babamız:

Amaro Dad,

(ah-mah-rroh dahd)

kon san ando rajo,

(kohn sahn ahndoh rrai-yoh)

te svuncisajvelpe tyo anav,

(tay svoon-tsee-sai-veyl-pay tyeo ahnahv)

te aveltar tyo onları ,

(tay ahv-el-tahr tyeo t'hem)

te kerdylolpe tyi voja

(tay keyr-dyoh-l-öde ty'ee voyah)

sar ando rajo, kade vi pej phuv.

(sahr ahndoh raai-yoh, kah-day vee pay p-hoov)

Sakko paintslesko manro de amen adyes,

(sahk-koh dyays-ess-koh mahn-rroh günü ah-meyn ah-dyays)

haj jertosar amare bezexa,

(h 'ay yay-toh-sar ahm-ahray bayz-eykh-ah)

sar ke vi ame jertosaras kodolenge,

(sahr kay vee yay-toh-sahr-ahs koh-doh-layngay)

kon amenge keren bezexa.

(kohn ahm-eyn-gay keyr-en bayz-ekh-ah)

Haj na inger amen andel'nasulyipe,

(h'ay nah een-gayrr ah-mayn ahndel'nahs-ool-yee-pay)

ba slobodisar amen kathar o dushmano.

Roman Dili Eğitimi

(bah sloh-boh-dee-sahr ah-mayn kah-t'haroh doosh-mah-noh)

Amin.

svuncimasa pherdyi,

(svoon-tsee-mah-sah p'hayr-dyee) (ah-meen)

Hail Mary:

Dobrome Marija,

(doh-broh-may mah-ree-yah)

O Raj silo tusa,

(oh rrai bkz- loh çok-sah)

domnyime san tu mashkar le romnya,

(dohm-ny'ee-may sahn da mahsh-kahr lay rrohm-nyah)

haj domnyimej tye perreski fruta,

(h'ai dohm-ny'ee-may t'yay pay-rray-skee froo-tah)

İsa.

(yaysoohs)

Mri Romnyi Marija,

(m'ree rohm-ny'ee mah-ree-yah)

Devleski svunto Dej,

(deyv-leskee svoon-toh günü)

rudysisartu ve'ame bezexale,

(rroo-dy'ee-sahr- çok ahnd'ahmay bay-zekh-ahlay)

Akanak haj p'amare merimasko chaso,

(ahk-ahn-akh h'ai p'ahm-ahrr-ay may-ree-mahs-koh chah-soh)

Amin.

(Amin)

Tanrı Sizi Korusun :

Te ažutil tuke o del

(tay azhoo-teel çok-kay oh dayl)

(Kaynak: domresearchcenter.com)

13-c-O Podo Balada

Dešuduj phralja sas

O maj phuro kaštari sas

Ekh podo lungo inžadinel'as

Kana jekh dopaš inžadines,

o dujto dopaš peres.

Sako phral ekh bori len sas

Sako phral leski bori arakhljas

Roman Dili Eğitimi

Numaj e bori maj alaztsi jekh to avel'as

Kana le phralja lende arakhen,
o kaštarijeski bori jekh to avel.

“Bori laši, manrro manca ulaves'as,
Musaj te ažutil man, akana,
Anda e paji, muri angrušti peres'as”

E bori alatzsi,
djelas leste e paji.

Ando o čik, lenge punrja bukinjas,
Sako njonjienca dži rečkacili araslje'sas.
Leske e bori alaztsi phendas,

“Kana jekh dopaš inžadines,
o dujto dopaš peres.”

“Rromjoro, sar sim me t'anel tjiri angrušti,
kana kava podo phađi si?”
Atunči, lako Rrom ekh ģindo andar perjas khamji.
Te arakhel ekh šelo rečkacili vo meklas.
Leste ažukarel leski bori phendjas.
De, najštik t'ačel ažukarelipe e bori alatzsi.
Anda e rečka agatzinljas bidaralaki,
Dži aresljas laki kolin e paji.

O phral maj terno la dikhljas,
Thaj mirzalanca xaljilas.

Džanljas peske sar loštav si leski bori.
Pala late agatzinljas anda e paji,
Maj tele thaj maj tele anda e paji.

Ekh rečkabar vo arakhljas,
Thaj odajanca lako čorro pekjas.

Ašunel le rovenja andar leski Rromnijori,
Palpale e rečka našljas kaštari,
Numaj te arakhel borijako stato bitrajo p'leski.

“Phraljoro, te muri bori so kerdjan?
Akhate, so djelas?”

O phral maj terno motholinjas,
“Voj usinljas thaj lako čorro maladjas.
Te kurtalil la, zumljem, de but palal simas.”

E kaštari roveljas asvinja bare.

Roman Dili Eğitimi

Leski bori des kham'ke.

Limjol lesko došarjimjanca sas,
Kaj najštik te bukinel pal kova.
Dur'dural ke telal pe matjilas.

Jekh djes, te rečka džaljas
Okhote das čang thaj rodljas.

“Devla! So kerdjem?”
Leske dumukjjenca, e phuv maladjan.
O podo lungo lesko jakh astarjas.

Kana jekh dopaš inžadines,
O dujto dopaš peres.

O phral maj terno ke podojesko punro uštiljas,
Loko, o podojesko silo džaljas,
Thaj anda e paji pe'sudjas

(Ayrıca bunu kişisel blogumda İngilizce bir özet ile yayınlıyorum)

13-d-E Lavuta

Sas-pe ekh chej, laki daj, lako dad, thaj lake shtar phralja. Ando ekh gunjo, dombojune, ando ehk vesh baro, traji'ile. Ando o vesh, sas ekh lovach barvalo thaj o chajako yilo vo chordjas'as, de late kan nas-das.

Sako djes thaj sako ratji po les voj roveljas.
Leste te vorbil voj zumeljas. Pushimata voj pushljas les.

Djilija leste voj djiljabasjilas;

“Muro yilo tu chordjan.

Kapil muro vast, lovachjoro.

Muro yilo tu chordjan.

Chumid man, lovachjoro.”

Late kan nas-das.

Lako pakjimos ande Del xasareljas. Bi dujto tsana'imata, pushljas o beng, “Shaj azhutes man?”

Pe pash'eratji, o beng resljas thaj late ekh glinda vo andjas. Leste, e chej motholineljas-pe; pal lako kamelipe po lovach phendjas. O beng das palal;

“Si soro? M'avav te azhutil tut. Len kadava glinda thaj anda glinda, musaj musajil tjiro piramno peske te dikh.”

K'aver djes, e chej dzhaljas te arakhel o lovach ando o vesh. Leste e glinda voj sikavjas. Nas dikhljas peske, de dikhljas o beng. Daralipe sas te les thaj nashteljas khatar, te o vesh nas t'avel palpale.

Roman Dili Eğitimi

Sako djes thaj sako ratji po les voj roveljas.

Korkori, palem o beng tromojas te arakhel les.

Leste, e chej motholineljas-pe; kova lako kameliipe nashteljas'as khatar.

Palem, pushljas o beng, "Shaj azhutes man?"

O beng asaljas, atunchi late, "Nek les te nashtel. Akana, vo si mange, sar vi tut, andar kodova kaj anda glinda dikhljan."

O beng durareljas; "Najshtiv te azhutil tut, de musaj del mange tjire shtar phralja."

"Mishto," phendjas e chej, "m'avav te del tute mure phralja."

Kana le phralja sute, o beng resljas thaj lenge irineljas ande dorikja, sako dorik maj sano sar so si o kuko.

Antunchi, o beng dikhljas late thaj phendjas, "Del mange vi tjiro dad."

Palem, voj reveljas thaj voj phendjas, "Sostar muro dadjoro?"

O beng pusheljas; "Volis o lovach?"

"Mishto," phendjas e chej, "m'avav te del tute muro dad."

Kana o dad sutas, o beng resljas thaj leske irineljas anda ekh kutija kashtuni.

"Musaj te azhutil man," phendjas e chej te o beng.

"M'avav," o beng das palal, "najshtiv te azhutil tut, de musaj del vi mange tjiri daj."

Thaj e chej das te o beng laki daj.

O beng asaljas thaj kana e daj sutas, vo lake irineljas ando ekh kasht dorikjol graszt balanca.

O beng las e lavuta thaj oda bashalenjas.

Vo phendjas te e chej, "Kava les, thaj kana o lovach pasha tute si, oda bashal thaj t'avel volil tut."

Lashimos baro sas te e chej.

Te o beng, e chej ashundjas thaj bashalenjas thaj bashalenjas, de o lovach nas resljas.

Palem, voj roveljas thaj mekljas e lavuta po o char ando vesh.

Jekh djes, ekh Rrom choro perdal o vesh sas pungrjasa thaj vo dikhljas e lavuta. Vo emelineljas thaj te lesko foro oda andjas.

Khote, bashalenjas bashalipe shukar le'ke Rromnjija thaj chavorja.

Roman Dili Eğitimi

14-Romanes Tarihi

14-a-Türkçe ve Ermenice Kredi Kelimeleri

14-a-Türkçe ve Ermenice Ödünç Sözcükler (İsimler)

(Kaynak alınan makale Bulgar Romanı içindir. Karşılaştırma için Balkan Lovari lehçesi terimleri listelenmiştir)

Türkçe'den

paramiça – *masal* (hikaye/masal)
la'asma – *asma* (asma/üzüm-asma)
batem – *badem* (badem)
ğulij – *gul* (gül)
şumbulji – *sumbul* (sümbül)
pambuko – *pamuk* (pamuk)
padlaži – *patlacan* (patlıcan)
spanč – *spanak* (ıspanak [Sırpça'dan olabilir])
papağaj – *papagal* (papağan)
xanarija – *kanarya* (canary/kanarya)
dereci – *dere*(vadi)
jejmaz – *elmaz* (elmas)
kalaj – *kalay* (bakır kaplara yapılan kalay sıvama)
uvejča – *guvec* (çömlek)
khoxajas – *kajmas* (kıyılmış???)
kavija – *kahve* (kahve)
kulačbijen – kurabiye (kurabiye/bisküvi)
kufthes – *köfte* (köfte)
musaka - *musakka* (Patlıcan yemeği,Türk/Balkan yemeğindeki gibi)
rakija – *rakı* (üzümünden yapılan alkollu içki)
sarmi – *sarma* (lahana dolması)
xalva – *helva* (tatlı/ türü)
jufkatsa –y ufka (bir tür hamur)
zuzura – *zurna* (tahta flüt/ karniye flüt [“eski” kelime-nadiren kullanılır])
koček – *koçek* (dans eden kadın kıyafetli erkek)

)

Ermeniceden

morči – *morth* (deri)
čekat – *čikar* (alın)
odji – *hogi* (ruh)

dudum – *dudum* (kabak)
xumer – *xumer* (hamur)

Roman Dili Eğitimi

bokeli – *bokel* (köfte/doldurulmuş ekmek)

graszt – *grast* (at)

rikono – *koriwn* (köpek yavrusu)

(Kaynak: uni-graz.at)

15-Diğer Lehçeler

15-a**Domari: Rakamlar**

15-b**Domari: “Olmak” Şimdiki Zaman**

15-c**Çekimi Domari ve Rromanes Karşılaştırmaları**

15-a-Başka bir Domari Gönderisi: Rakamlar

1 - yek

2 - di

3 - tirin

4 - ştar

i 5 - pench

6 - shesh

7 - hoft

8 - haysht

9 - nu

10 - dez

(Kaynak: domresearchcenter.com)

15-b-Domari: “Olmak” Şimdiki Zaman

Dom Araştırma Merkezi Kuri Dergisi'nden:

Ben - ama

SEn - atu

O(f/m) - panji

Biz - ame

Siz - atmen/urin

Onlar - panjan

Ben'..im - stom

Sen..'sin - stor

O..'dur(m) - sta

Roman Dili Eğitimi

O..'dur(f) - sti

Biz..'iz - sten

Siz'...sınız - stes

Onlar...'dırlar - ste

(Kaynak: domresearchcenter.com)

15-c-Domari ve Romanes Karşılaştırmaları

<u>Türkçe</u>	<u>Romanes</u>	<u>Domari</u>
Kız kardeş	phej / phen	beyn
Birader	phral	baar
Baba	baba / dad	babu
Anne	daj / daje	dadi / dai
Karı	rromni / bori	djar / bai
Koca	rrom	mans
Kız	chej / chaje	kamruz
Oğlan	chavo / chavoro	zaro
Kuzen	simenso / vero	mam

16-Cevapladığım Sorular

Romani olmayan birinin gadje kelimesini kullanması uygun mudur? [x]

Bir queer Rroma olarak merak ediyordum: Kendini erkek veya kadın olarak

tanımlamayan birinin varsayılan cinsiyeti nedir? Erkekliğe döner misin [x]

Yani soydan gelen bir rromaniyim ama rromanipen içinde büyütülmedim, ergenliğime kadar bilmiyordum, vs. rromani şeylerle ilgilenmem uygunsuz mu? Bunu bir müttefik olarak yapıyorsam/bir şeyler talep etmeye çalışmasam sorun olur mu? [x]

"Küçük kedi" demek isteseydin, "küçük" sıfatını nasıl düzgün bir şekilde çekerdin? [x]

Üzerinde farklı çizgiler olduğunda z ve c gibi harfleri nasıl telaffuz ediyorsunuz? [x]

Anonim sordu: Üzerinde farklı çizgiler varken z ve c gibi harfleri nasıl telaffuz ediyorsunuz?

Č - ch –Ç- 'chair' kelimesindeki gibi

Ž - zh –Z- en yakın İngilizce karşılığı 'azure' kelimesindeki 'z' sesidir

17-Cevaplanan Sorular

Anonim sordu: Romanların hangi lehçesini konuşuyorsun? Merak ediyorum :)

Balkan Lovari

Anonim sordu: Merhaba! Bir queer Rroma olarak merak ediyordum: Kendini erkek veya kadın olarak tanımlamayan birinin varsayılan cinsiyeti nedir? Erkekliğe döner misin Her şeyin tarafsız bir formatı olduğundan şüpheliyim, bu yüzden emin olmak istedim. Teşekkürler!

Ne yazık ki, her şeyin gerçekten tarafsız bir formatı yok ve cinsiyetten bağımsız veya cinsiyete uygun olmayan kişileri tanımlamanın veya etiketlemenin hiçbir yolu yok. Kültürümüz, dilimiz bile son derece cinsiyetçi. Ancak Romanlarda birçok kelimeyi cinsiyetten bağımsız hale *getirmek mümkündür*. Romanca konuşup konuşmadığınızı bilmiyorum ama en azından benim lehçemde dili daha az cinsiyetli hale *getirmenin yolları var*. Daha fazla tartışmak istersen, bana anonimden mesaj atabilirsin!

Hâlâ birçok toplumsal cinsiyet klişesini pekiştiriyoruz ve ne yazık ki, bu klişeleri daha da kötüleştiren ve güçlendiren bir tür Hristiyan Avrupa kültürel sömürgeciliğiyle ve birçok Romanda var olan LGBTQ karşıtı inançlarla savaştıktan çok sonraya kadar bunun çok fazla değişeceğini sanmıyorum. topluluklar.

Anonymous sordu: merhaba... yani soydan rromaniyim ama **rromanipen'in içinde büyümedim, ergenliğime kadar bilmiyordum bile, vs. rromani ile ilgilenmem uygunsuz mu? Bunu bir müttefik olarak yapıyorsam/bir şeyler talep etmeye çalışmasam sorun olur mu? üzgünüm**

Mirasınla ilgilenmek uygunsuz değil. Bilgi aramak ve mirasınız hakkında bilgi edinmek uygunsuz değildir. Mirasınızı anlamak ve onunla bağlantılı hissetmek istemek uygunsuz değildir.

İnsanlar, saldırgan bulduğumuz şey, sırf ataya sahip olmak adına gelenekleri uygun hale getirmeye çalıştıkları zamandır. İnsanlar sadece okudukları veya duydukları ve birlikte yetiştirilmedikleri gelenekleri benimsemeye çalıştıklarında kültürel farkındalık ve anlayış eksikliği vardır.

Anonim sordu: "Küçük kedi" demek isteseydin "küçük" sıfatını nasıl düzgün bir şekilde çekerdin?

"Kedi" kelimesi "**muka**"dır ve dişildir, bu nedenle "küçük" sıfatı dişil durumda olmalıdır. Yani, "**tsini muca**" olurdu.

Anonim sordu: Romani olmayan birinin **gadje kelimesini kullanması uygun mudur? Belirli bağlamlarda, kesinlikle!**

Bu kelimeyi kullanan Roman dilinin bir lehçesini konuşuyorsanız, o zaman "**gadje**" veya terimin herhangi bir çeşidini kullanmak kesinlikle kabul edilebilir. Roman diline veya kültürüne atıfta bulunuyorsanız ve kelime tartışmayla ilgiliyse, onu kullanmanızda bir sakınca yoktur. Ayrıca etnik Romanlardansanız ve bu terimi kullanmanızdan rahatsız olmadıklarını ifade ettilerse kesinlikle kullanabilirsiniz.

Yalnızca Roman sözcükleri dilimizden **piçleştirildiğinde**, bunların Roman olmayanlar tarafından kullanılmasına karşı çıkarız. Roman dili içinde kültürler arası dil değişimi ve

Roman Dili Eğitimi

kullanımı tamamen iyidir. Egzotik görünmek için ya da orijinal dillerinden ya da lehçelerinden **piç** gibi görünmek için Romanca sözcükleri etrafa saçıyorsanız, bu oldukça rahatsız edici olabilir.

Anonymous sordu: hey, ben karışık bir Roman bireyim ve bazen ppl bc'ye söylediğimde çok zorlanıyorum ve bana beyaz demeye ve mirasımı tamamen atmaya devam ediyorlar. Arkadaşlarıma bunu söylediğimde çok gergin oluyorum, çünkü onlar da çok yapıyorlar, neredeyse bir yıldır onlara söylüyorum ve onlara ne zaman 'beyazsın' diye seslendiğimde susuyorlar... özellikle beyazlarsa, arkadaşlarımdan bunu kabul eden tek kişi, asyalı olan arkadaşımdır...

Açık tenli, kısmen Beyaz ve Rroma olarak. Nereden geldiğini *çok* iyi anlıyorum. Ve bu inanılmaz derecede sinir bozucu.

“Hayır, sen Beyazsın”, “Sanırım biraz Asyalı gibisin”den, komik olduğunu düşündükleri için sürekli olarak “Çingene” diye hitap eden insanlara kadar değişen yorumlar aldım. Hatta “farklı” olmak için bahaneler uydurduğumu söyleyenler bile oldu. İnsanlara karşılaştığım ayrımcılığı, hatta yaşadığım şiddetli ve açıkça ırkçı deneyimleri anlatmaya çalıştım, ancak gözlerini bana çevirmelerini sağladım.

Dürüst olmak gerekirse, Amerikalı göçmenlerden çoğu Amerikalıdan aldığımdan çok daha fazla destek ve dayanışma buldum.. ırktan bağımsız olarak. Beyaz olmayanın koyu tenli ile aynı anlama gelmediği fikrine kafa yormanın bazı insanlar için inanılmaz derecede zor olduğunu düşünüyorum.

Nerede yaşadığından emin değilim ama Amerika'da güçlü bir Siyah ve Beyaz ikiliğine alışkınız.. kahverengi tenli veya beyaz tenli. Amerikalılar etnik özellikleri bizim olduğumuz gibi kategorize etmeye alışık değiller çünkü onlar renkçiliğe çok güveniyorlar.

Yıllar geçtikçe, kim olduğumu veya ırkımı veya etnik kökenimi nasıl tanımladığımı doğrulamak için kimseye ihtiyacım olmadığını öğrendim. O kadar eşsiz ve karmaşık bir tarihimiz var ki, insanlar etnik kökeniniz hakkında sizi dinlemeye veya kimliğinize saygısızlık etmeye zaman ayıramıyorlarsa, o zaman sizin zamanınıza değmezler. Sizi sevecek ve sizin için saygı duyacak insanlarla kendinizi kuşatmak *istiyorsunuz* .

!!!!!!

Kişî zamirleri

Yalın Hal

Ben - me
Sen - tu
O(m) - vo
O(f) - voj
Biz - amen
Siz - tumen
Onlar - von

E- İ Hali

Roman Dili Eğitimi

Beni/Bana - Man
Seni/sana - **TUT**
Onu/Ona)m) - les
HOnu/Ona(f) - la
Bizi/Bize - amen
Sizi/Size - tumen
Onları/Onlara– len

Bir hatırlatıcı

Bu blogda 20'den fazla takipçim var ve bu benim için iyi bir sayı.
Hepsi olmasa da hemen hemen hepsi Roman kökenlidir, Roman kökenlidir veya Roman olmayan müttefiklerdir.

Ataları olan veya bu blogdan ve bu yazılardan öğrenen Roman olmayan bir müttefik olan hiç kimseyle hiçbir sorunum yok, ancak blog öncelikle kendi lehçemi sıralamam için var.

Gönderilen çoğu şey kendi lehçemle ilgili. Aynı bilgi başka bir **genel web sitesinde bulunmadıkça , başka bir lehçeyle** ilgili herhangi bir gönderi yapmayacağım .

Şu ana kadar herhangi bir sorun çıkmadı, ancak ayrıca herhangi birinin bu bilgilerden herhangi birini Rromani kimliğine bürünmek, Rromani rolü oynamak veya herhangi bir oyunda kullanmak için kullandığını tespit edersem hatırlatmak isterim. Bu kötü niyetli bir şekilde, bu bloga bir şifre koyacağım.

Geçerli nedenlerle Rromanes öğrenmeye çalışan herkesin bu blogu yararlı bulacağını umuyorum. Herhangi bir “öğretme” gönderisi diğer Romanlara ve Rromani kökenli olanlara yönelik olsa da, niyetleri dürüst olduğu sürece Roman olmayanların başka bir dil öğrenmek için bunları kullanmasına karşı değilim.

Bu blogu herkese açık hale getirmek zorunda kalmaktan nefret ediyorum çünkü birkaç kişi bu bilgileri saygılı bir şekilde kullanmıyor.

VIDEO

<https://www.youtube.com/watch?v=hkMaSpBP6tg>

Roman Justin Beiber?

Jan Bending **“me tut ujarav”**

"Seni beklerim"

([golden-zephyr-deactivated201401](#) aracılığıyla

Roman Dili Eġitimi

Sostar Badijl

Badijmasmiko puyurijenca, xathadarijenca.
Xathadari.

Les muri kultura, les muri trajij, les mure vorbja.
Kakala bukija; naj tjire.

Butivar, dikhen bari sim o nipakiven jazo.

Oj. Vunivar, sostar badijl.
Dukhav. But dukhipe si't muro yilo.

De, muri godji; najštiv te djindisarel.
Khini sim. Xoljajvi sim.

Thaj naj. Numaj najštiv te mukhen.
M'avav naj.

Nakit ando Lovari Balkanjal

Angruštji
brosljeto / kerpleca
gerdani / lanco /odjrlica
merikli
zlaga / šplikho
/ gombušti
kučbarja
čelenka
bisorjengi gerdani
galbe

Pe abijavja ama boriya Macvana inke phiraven čelenka.
Kana me lav Rromnja, ekh čelenka te phiraven mangav thaj ama galbe.
Ekh trin djesja abijav mangav. Najštiv te azukarel.

SONnn